CAROLI MALAPERTII MONTENSIS BELGÆ E SOCIETATE IESV POEMATA.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Viduam & Filios Io. Moreti.
M. DC. XVI.

VVLADISLAO SIGISMVNDI III. POLONIÆ REGIS FILIO

PRINCIPI IVVENTVTIS.

MAGNE *Iagellonides, cui debet Suecia sceptrum,*
Moschua dat, Lechis sceptra animosque vouent:
Accipe Karnkouiis missum tibi munus Athenis,
Quas bifido alludēs agmine Prosna lauit.
Nec Musis fateor, nec Phœbo digna Polono
Carmina, ni facili tu tibi digna facis:
At mea cū semel hoc viderunt lumina sidus,
Vsquam alio cursum flectere posse negāt.
Ergo tuis patere auspiciis & soluere portu,
Et timida primum currere nauis iter.
Sic mihi, quot dixi populorum, maxime Princeps,
Spes de te iubeat tot DEVS *esse ratas.*

Poëmatum Index.

CAROLI MALAPERTII
è Societate IESV

SEDECIAS
TRAGOEDIA.

ARGVMENTVM.

NABVCHODONOSOR cùm Ioachinum regno mouiſſet, Sedeciam patruum Ieroſolymis Regem conſtituit: qui fiſus deinde Aegyptiorum amicitiâ, Babylonico fœderi renuntiauit, contrà quàm Ieremias coràm, & Ezechiel Babylone captiuus, diuinitus admonerent: nam partim impiorum procerum conſiliis in tranſuerſum actus, partim (vt refert Ioſephus) quòd duorum Prophetarum vaticinationes in ſpeciem pugnantes eſſe videbantur, ſalubria vtriuſque monita contempſit; ipſumq; adeò Ieremiam malè mulctatum in fœdiſſimi carceris cloacam coniici vel curauit, vel permiſit. Premebantur intereà biennium totum arctiſſimâ obſidione Ieroſolymæ à Nabuzardano, aliiſque Ducibus Regiis Nabuchodonoſori, donec peſte fameque diriſſimâ ciuibus exhauſtis, Sedecias occulto itinere, præmiſſis filiis & coniugibus, nocturnâ fugâ vrbem deſerit, cuius illâ ipſâ nocte hoſtes potiti, magnam partem, vt in nocturnâ inua-

inuasione fit, succenderunt. Victor Nabuzardanus vt primùm Regem dilapsum sentit, magnâ celeritate insecutus, è fugâ retrahit, & Nabuchodonosoro Reblathis agenti vinctum cum filiis sistit. Rex ferus tristissimo spectaculo filios patre inspectante trucidari, mox Sedeciæ ipsi oculos effodi. & inde Babylonem deportari mandat. Ex lib. 4. Regum cap. 25. 2. Paralipom. c. 36. Iosepho lib. 10. Antiquit. Iudaic. c. 10. & 11.

PERSONÆ.

SEDECIAS.	ARMIGER.
NABVZARDAN.	NABVCHODONOSOR.
IEREMIAS.	FILII SEDECIÆ.
NVNTIVS.	CHORVS.

ACTVS PRIMVS.

Sedeciam initæ fugæ serò pœnitet.

SEDECIAS. ARMIGER.

Imbellis, excors, gentis opprobrium tuæ,
Quousque anhelum proditi ad labem imperî
Gressum fatigas? siste; iam satis est fuga,
Ignauus vt sis. aude, age, superbos retrò
Referre vultus; nullus à tergo est metus.
Require Solymas, dubia quà montis iuga
Vix peruicaci lumina obtutu notant.

Picea-

Piceaq́; fumus nube prætexit diem.
Sic fruere regno: fruere; sic Regem inclytum,
Caloq́; teste strenuè ignauum decet.
Pudenda comitum turba, quid letum benè
Manu merenti densa per Medûm agmina
Malè obstitistis? turpis officij piget.
Par est maleuolo, quisquis ad probrum iuuat.
Ruente Solymâ; non satis credo fuit
Necis aut sepulchri; sola per nemorum loca
Vilesq́; latebras, quærimus fato viam,
Dignum leana pabulum, indigni hostium
Oppetere dextrâ, patria & busto tegi.
Adeóne dulce est viuere! miserum mori!
Moriamur anime. dedecus nullâ satis
Morte eluendum: quà licet, nostro tamen
Sanguine luatur. qui probri hærentem nequit
Labem expiare, finiat sensum, vltima
Ferro secutus. Verte in infandum caput
Huc arma miles. Quisquis è turbâ voles,
Patria ruinas, liberûm vlcisci necem,
Perime nocentem; rara vindicta obtigit
Tuta in Tyrannum. Quisquis è turbâ voles
Referre meritis gratiam facilem meis,
Perime volentem: siue crudelis mihi,
Siue es benignus, commoda Regi manum:
Mortem rependi præmium, aut pœnam rogat.
Adeste cuncti, adeste; quid frustrà pij
Exhorruistis? arma, non gemitus peto.
Seruate lacrymas funeri, aut patriæ date
Per me ruenti. vah pudor! nemo omnium
Aut esse iustus vltor, aut gratus volet?
Ite, ite, fata quemque quò ducunt sua:

Quod quaero, promptum est: sentio quà pectoris
Imi latebras cor mihi ignauum quatit,
Illinc reuellam lucis exosa moras:
Me me ille nostris, si potest, pœnis satur
Parte è serenâ lentus adspiciat poli,
Qui probrum in omne legit Isacidum genus.
Nil fulminandum est, solus è tanto nocens
Populo superstum, certius telum hac manu
In me vibrabo. ARM. *Magne Rex, quis te dolor*
Agit impotentem, vita vt ingratus tua
Deum lacessas? SED. *Vt lacessitus malum*
Malus ipse perdat: diro vt aspectu leuet
Cælum atque terras. ARM. *Parce vesanis diem*
Scelerare verbis, teq; pietati refer.
Hæc ipsa luimus scelera; delirant duces,
Plectimur Hebræi. Nempe si monitis fores
Vatum obsecutus; salua nunc staret Sion
Starentq; Solyma. SED. *Quos mihi vates canis?*
Oracla dubiâ nostra iam nutant fide,
Pugnantq; secum: vincla, Babylonem occinit
Hinc Ieremias; inde Babylonem mihi
Vmquam videndam captus Ezechiel negat;
Vterque vates, sortis auctorem DEVM
Vterque iactat. ARM. *Fateor, & dudum hæreo*
Mecum ipse fati dubius interpres tui;
Oracla sed quæ clusa perplexis latent
Vocum inuolucris, ipsa per rerum explicant
Euenta sese: dum tamen sors fluctuat
Incerta, si dant fata, quærenda est salus:
Nam cur salubris consili tantum piget?
Furor est apertum ruere in exitium palàm.
SED. *Pudor est inultum fugere.* ARM. *Sed si res ferat,*
Necesse;

Necesse; fortem tempori aptari decet.
SED. *Mori fugacem?* ARM. *Fugit hac Dauid, pudet*
Sequi nepotem? SED. *Damno fugientem nepos.*
Laudo Saulem mortis inuictum metu.
ARM. *Parum interest, timore quo fractus cadas.*
Vitam Saul timebat, hoc victus metu est.
SED. *Probrum timebat, nemo magnanimus tulit.*
ARM. *Aduersa ferre nemo magnanimus negat.*
Imbellis ille est, sponte qui vitam abiicit,
Lucemq; dura sortis impatiens fugit.
Sceleratus idem, carnifex dirus sui,
Hoc parricidâ tetrior, quò tu tibi es
Propior parente. fortis esse animi reor
Durare contra quidquid est durum pati,
Nec cedere retrò, stare quâ summus iubet
Statione ductor. laudis hoc verum est decus.
SED. *Magnifica verba. macte, cui Mauors calet*
Ventoso in ore, friget ad pugnam manus.
ARM. *Hosti probata dextera est.* SED. *Nobis pedes.*
ARM. *Ardente Solymâ, vertitur vitio fuga?*
Totam malorum Iliada, pestemq; & famem
Memorare cogis memori? at ingrato iuuat
Memorare vel sic. Qui pedes laudas meos,
Equos requiris? fallitur quisquis putat
Solyma relictos; sessor absumptum gerit
Insusitato anigmate sonipedem suum.
Bis Aquilo galeam sparsit hibernâ niue,
Glacieq; in vnâ stupuit hastili manum
Harere miles; bis sub astiuâ cane
Animam astuantem duximus: nondum satis
Belli, aut malorum est? fare, quid prohibes dolor?
Quid anime refugis? fare, & inuitus tuos

Luctus retracta. Tantuli è turbâ sumus
Magnâ relicti; querimur Assyriis hebes
Ferrum tamen fuisse: cum patriâ iacet
Sorte inuidendâ, quisquis hostili manu
Animam profudit. Pestis, & cælum necens,
Ignaua fata, fortium robur virûm
Miserè abstulistis: Solyma non vno fuit
Vincenda ab hoste. Quidquid horreri assolet,
Pastus nefandi, dulce ieiunis fuit.
Ipsa ipsa mater (conscium testor diem,
Factum est, quod olim posteri factum negent,
Aut execrentur,) dubia quem damnet neci,
Dum coniugem inter, inter & natum stetit,
Oblita matrem, Redde quodcumque es mei
O nate, dixit; vixq́ tendenti manus
Auersa iugulum pressit, & cultrum impio
Defixit ictu: voluitur leto puer,
Manatq́ tenuis corpore exsangui cruor:
Exceptus ille est, ne quid infausta dapis
Patri periret. Sæpè ab incepto manus
Scelere resistunt: sæpè se infelix parens
In facinus vrget. Perge, perfectum est nefas,
Infausta genitrix; perge, quod restat pium est,
Pascere maritum: dixit, & ferro secat
Medium cadauer, viscerum vellit fibras
Adhuc calentum, moxq́ frustatim suos
Errans per artus, per lacertorum moras
Indocta fœda membra laniena amputat.
Et quod malorum maximum in matre arbitror,
Defossa geminis lumina in specubus rigent,
Negantq́ lachrymas; torua, sine sensu, furens
Vt Baccha fertur. feruet vndanti latex

Iactatq; aheno membra; pars lento veru
Stillat cruenta, subdit inuitas parens,
Et hic & illic impio flammas rogo,
Partem in remoto prouida recondit penu,
Et esse tanto in scelere frugalem placet.
Epulæ instruuntur denique: ô fatum graue!
Vltra Thyestem est aliquid, & Graiûm leues
Vicimus Hebræi fabulas rerum fide
Cælo pudendâ. Crimine alieno nocens
Ignarus illic lancinat natos pater,
Nostri volentes: dumq; præclusæ viam
Fauces, maliq; conscium pectus negat,
Dum stomachus horret pollui infandâ dape,
Pietatis omnem pertinax sensum furor
Euicit, vtero mater inuito suos
Fœtus regessit, & reluctanti viro
Scidit epulandos. I modò, & fugam exprobra,
Victasq; Solymas, querere desertos lares
Vix semiuiuis; proditum regnum voca;
Alimenta quando pertinax nulla inuenit
Rabies edendi, ni tuos forsan dares
Natos coquinæ. Sed quid hîc vanis diem
Terimus querelis? fixa si penitus sedet
Mori voluntas, iungere & regno iuuat.
Regem cadenti, facilis ad letum via est.
Redeamus illuc vnde discessum est malè,
Reddamur hosti. scilicet magno impius
Optarit emptum Medus, vt Regem suis
Addat trophæis, dubia quæ meritò facit
Hostis superstes. SED. *Num Sedecias potest*
Cuiquam timendus esse? ARM. *Si viuit, potest.*
Ludum insolentem ludit, & miros habet

Fortuna reditus, quosq́; deiecit gradu,
Alterna visens rursus in stabili locat.
SED. *Opem sed vnde rebus afflictis iubes*
Sperare miseros? ARM. *Vnde speramus nihil.*
Nec sic tamen iacemus, vt nullus queat
Erigere lapsos; mutuam pactus fidem
Socia arma iunxit, Pharia quem tellus colit
Latè Tyrannum; flectere huc cursum licet.
Parant amicos prospera, reposcunt fidem
Aduersa. SED. *Poscunt, fateor; at rarò impetrant.*
ARM. *Tentare liceat.* SED. *Nempe Medi vt gratiam*
Pharao Tyranni capite mercetur meo;
Pacis redempta victima vt vilis cadam?
ARM. *Legunt quieti præsidia, miseri occupant*
Quodcumq; asylum. SED. *Cùm mori tempus vocat,*
Precariò vixisse post regnum pudet.
ARM. *Matura quamuis fata nunc Regi forent;*
Non sunt parenti. coniugem, natos, pater
Orbos relinques? hanc tenent iussi viam
Carpuntq́; celeres; fida sed quoties virum
Coniux requirit? parua natorum manus
Tremente quoties ipsa cum syluâ tremens
Vultus reflectit, trepida quem ponè audiat
Hostem an parentem? propera, vt aduentu prior
Tueare inermes: sequere, quâ multum tui
Viâ antecessit. SED. *Solus inflectit meos*
Amor ille sensus: fateor hac victum trahis.
Prô misera pietas! cogis infelix patrem
Vitæ perosum viuere, & fugam exequi
Mori obstinatum. Testor immitem DEVM,
Non trepidus hostem fugio; vos, nati, sequor.

CHO-

CHORVS I.

FILII PROPHETARVM.

IMPVNE *pollicetur*
Sibi impius futurum,
Quoties vibrare lentus
Trisulca tela differt
Hominum deumque rector.
Nullus memor nefandi
Fandiq; nostra curat;
Rapitur, peritq; iustus,
Premitur, iacetq; virtus;
Sceleri benè, & scelesto est.
Adeste, & innocenti
Laqueum parate mecum:
Bona vndecumque præda est.
Sic impius: sed æquâ
Qui lance cuncta librat,
Non surdus vltor audit.
Rarò pœna fugax scelus
Claudo deseriit pede;
Compensat grauitas moram.
Iustum rebus in anxiis
Vindex ætheris arbiter
Metu & fraudibus asseret.
Frustrà faucibus imminet
Ductis impia factio:
Frustrà ringitur inuidus,
Cæco & murmure perstrepit:
Iras denso vt in agmine
Et longos apis asperat
Non iam mellea bombos;

Aut ſpina & tribuli leues
Subiecto vt crepitant foco:
Fruſtrà conſiliantiam
Cœtus peruigil excubant,
Et linguas acuunt ſuas;
Serpens vt trifidis micat
Vno gutture ſibilis.

Iuſtus propoſiti tenax
Fretus numine proſpero
Caſſos non timet impetus:
Vt qui rupis in arduo
Paſtor vertice conſidens
Inſanum mare deſpicit.
Aſtu callidus & dolo
Doli prenditur artifex:
Hæret implicitus pedem
Plagis quas malè tenderat.

Hæc quondam cecinit ſacer
Vates ſub Solymæ iugis,
Neruis dulcè loquacibus,
Verbis lenè ſonantibus;
Subiectaſq; Sionio
Valles reddere vertici
Vocali docuit lyrâ
Ieſſai genus inclytum.

Hæc nuper Ieremias
Tetro in ſpecu canebat,
Quò Principum immerentem
Retruſerant furores;
Medio è lacu monebat,
Cùm vix tenace limo,
Cùm vix olente cœno

Toto

Toto emineret ore:
Vel sic tamen rebelles
Regémque, Principésque
Toto increpabat ore.
Nunc æquus ille vindex,
Suam suiq; vatis
Vltus vicem, rependit
Regi parem, scelestis
Ducibusq; talionem.
Fugitant pauentq; anheli
Rex ipse Principésque;
Fugitant pauéntque frustrà:
Victor superbus instat,
Iam iamq; terga prendit.
Dabunt, dabunt scelesti
Captiua colla vinclis,
Quæ vatibus parabant.
At vnus ille tetro
Liber specu remissus
Bis Solyma capta cernit,
Et barbaros verendus
Refulget inter hostes.
Nusquam præsidio DEVS
Fallax destituet suos:
Orbis concidat, & chaos
Rerum dissoluat decus,
Illæsum caput erigent
Inter fragmina mundi.

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

Nabuzardan fugientem Sedeciam insequitur, & capit.

NABVZARDAN. NVNTIVS.

Vt pedibus alas addit & vires timor!
Vix antegressos, longâ & enectos fame
Sequimur Hebræos, plus tamen cursu valent.
Hic dubia rursus semita in plures abit.
Vos, quà renascens vix benè affulget iubar,
Properate; maior turba, quà Pharium est iter,
Mediúmque Titan pendulus librat diem:
Vos ite medij. abstrusa, defossa, inuia
Lustrate celeres; vile non petitur caput,
Nec prædæ tenuis. vnicum monitos volo;
Seruate Regem, regia & stirpem domus
Tenete vinclis, quos Nabuchodonosoro
Placet exhiberi. ruite, & in vulgus truces
Sæuite reliquum. Sistite hic reliqui gradum,
Captemus auras vndique, haud longè reor
Abesse Hebræos. Næ meis si laudibus
Accedat vnum, currui vt iunctum meo
Regem triumphi ferculum eximium traham;
Tum me beatum, & cælitum excelsissimum!
Per gemina Phœbi lustra vix fractum Ilium,
Asiaq; columen dirutum Argiui canunt,
Aut mentiuntur; nec mea possint tamen
Officere laudi. perfida, & numquam satis
Solyma iacentes, hac iacent strata manu.
Pulitum est Pelasga fraudis; vt fortes decet,
Vicere Medi. quidquid ad regni caput
Tot antè regum struxit insanus labor,

Ferro

Ferro recisum est: turrium immanes premunt
Suos ruina: facta per muros via est,
Quos qui iacentes videat, haud credat tamen
Potuisse sterni. Qualis euictis furit
Obicibus amnis, cùm iugo montes fluunt
Niuei soluto, miscet & cæli nouas
Imber ruinas; ille per campos vagus
Vetitos, per arua fertur, & tumidum vndique
Diffundit agmen: talis horrendùm intonans
Miles per hostem cæde molitur viam,
Ferrumq; & ignem stringit, vtrcuis ferens
Exitium: Hebræi morte non vnâ cadunt.
Hunc flamma latebris pellit, vt stricto induat
Mucrone pectus; ille dum ferrum timet
Hostile, patriis eligens flammis mori,
Mortem, sepulchrum quærit, & domi inuenit.
Solyma vlulatu tota femineo sonant,
Ipsosq; terror penè victores subit:
Congesta patrum decora, cælatas trabes
Depascit ardor, regiam flammæ ambiunt,
Nec parcit ignis, parcere vt victor velit.
Non prohibet auidas flamma, non pestis manus;
Medios per æstus, inter ardentes globos
Semiusta miles spolia populator rapit.
Quiq; obstinata tædio victus mora
Damnabat arma nuper, auro nunc grauis,
Spoliisq; onustus gestit, & geminis lubens
Ignoscit annis. gratius magno bonum est
Quodcumque constat, pretia commendat labor.
Sed quid moratur miles huc Regem mihi
Pertrahere vinctum? salua si nostros fugit
Hæc præda casses, non satis victas reor

Mihi

Mihi esse Solymas: contumax notum est caput,
Noti rebelles; rursus indomitâ parent
Ceruice bellum: plebis ingenium fera.
Vel inde disce, liberis saturi suis
Fugiunt parentes: quis vagus campis Geta,
Quis inhospitali Caucaso, aut mediis satus
Scythia pruinis tam ferum potuit nefas?
At quem citato video pracipitem gradu?
Libet ire contrà. Fare; quo res est loco?
NVN. *Dux magne salue. salua res, salua omnia.*
NAB. *Rex ergo captus?* NVN. *Captus.* NAB. *O latum diem!*
Viuo, triumpho. sed rei gesta ex fide
Seriem recense. NVN. *Dum feram hinc illinc vagis*
Venamur oculis, fortè decusso orbita
Notata rore est, quà pedum vestigiis
Iamiam subactam gramen attollit comam:
Dum ferimur illuc, & datas prada notas
Sequimur anheli, sensit aduentum prior
Rex ipse nostrum; sensit, & vultum simul,
Simul arma flectens, Sistite ô socij fugam,
Tenemur, inquit; non decet tergo viros
Excipere mortem, pectus aduersum date,
Ferte arma in hostem. sic miser frustrà suos
Increpitat: illi densa per nemorum impigrè
Dumeta reptant, quemque quà subigit timor.
Vt abesse socios vidit, & nudum latus,
Infremuit amens: aggerat furias dolor,
Furia dolorem; nec pudor turpes sinit
Captare latebras. Ergo non dubius mori,
Per tela & agmen pronus aduersum ruit;
Suaq́ue lacessens fata, fulmineum rotat

Ensem

Ensem huc & illuc, quaq; pilorum seges
Cuspidibus horret densior, cursum incitat.
Qualis cruentus inter Armenias leo
Deprensus hastas, asper & dirum infremens
Ceruice totas excutit fuluâ iubas,
Strictoq; nunc hos dente, nunc illos petit.
Nos, quando iussa non sinunt aliud tua,
Eximus arte vulnera, aut clypeo cadunt.
Miratur ipse indigna tam lentos pati
Impunè ab vno, cominus nullum sibi
Conserere dextram; dumq; violento imminens
Furore in ictum surgit, ingentem impetum
Aereiq; triplices non ferens clypei moras
Dissiluit ensis. hæsit ignotum intuens
Capulum, atque inermem dexteram: at turba vndiq;
Clamore in vnum tota sublato volat,
Centumq; frustrà manibus obnixum premit.
NAB. *Facere imperata militis primum est decus,*
Non quidquid ira suascrit, temerè obuium
Truncare ferro: sistere ardentem impetum
Vel inter arma, iamq; libratam manum
Reuocare ab ictu, cùm tuba receptum canit:
Per iacta passim spolia, per fusas opes
Hostem irretorto lumine fugacem sequi,
Hoc militare est. Nunc & hoc nostrum reor,
Dispicere vestris paria quæ meritis queant
Præmia reponi: faxo ne fraudi sient
Neglecta cuiquam spolia, dum sequitur ducem.
Quid verò Regis liberi? an tutum tenent?
NVN. *Iam puto tenentur: vix enim exiguo patrem*
Spatio anteibant, vt fugaces prodere
Regis ministros mors propè admota impulit.

NAB.

NAB. *Sapienter istud. Emica actutum in pedes*
Quà te antecedit rumor, & nostro refer
Hæc certa Regi; Reblathis quantocyus
Victosq; Hebræos, meq; victorem affore.
At at propinquo tremuit armorum sono
Concussa tellus: militem agnosco meum.
Rex ecce trahitur vinctus.

NABVZARDAN. SEDECIAS.

Infandum caput,
Rebelle, vecors, ergo sperabas meas
Euadere manus? Siccine? incensa ruant
Tuo igne Solyma, concidat regni status,
Regisq; scelera populus immeritus luat,
Dum tu malorum machinator facinorum,
Bustumq; patriæ, tota quem numquam satis
Solyma obruisset, subtrahis letho caput?
At si obstinatè sederat numquam iugum
Subire nostrum, quin priùs dira omnia,
Pestémque, & ignes, & famem, & bellum pati,
Et cuncta ferre, ferre quæ obsessus potest;
Post strata flammis Solyma, post pestem, & famem,
Cui te reseruas deinde? quæ regna altera
Perdenda restant? meliùs ardentem regum
Patriæ subisses funus extremum tuæ;
Rex occidisses. Perditum an tanti fuit
Superesse, posthac vt tibi frustrà inuoces
Mortem relictam? vile ludibrium hostium,
Viuax miseriis tempus vt quæras tuis?
SED. *Quæcumque amarus ingeris victor probra,*
Audire merui: fateor, & serò pudet.
Parum rebellis, contumax parum fui;

Res est inepta, facere perfidia modum.
Post pertinaces hactenus belli moras,
Post tot meorum funera hoc vnum dolet,
Vestro quòd igne Solyma non nostro iacent.
Hac si deinceps stare non poterant manu,
Poterant perire: cuncta cumulassem priùs
Quibus superbis spolia, & ardenti super
Cumulo irruissem; trahere labentem omnia
Regem decebat. Nec tamen iactes tuos
Tantùm triumphos; non tuâ victos premis
Virtute Hebraos: Solyma consumpsit lues,
Tu diruisti: facilè & imbellis potest
Iactare flammas. NABVZ. *Captus armatũ improbo*
Lacessit ore? SED. *Qui mori lucrum putat,*
Lacessere hostem captus armatum potest.
NABVZ. *Procace linguâ melior, armatus fugis,*
Pugnas inermis? SED. *Arma si reddi iubes,*
Manu refellam quidquid obiectas probri.
NABVZ. *Hoc facere Solymis decuit.* SED. *Et factum fuit.*
NABVZ. *Cùm præ se Hebraos miles Assyrius canes*
Ageret fugaces. SED. *Persicas inter nurus*
Narrare captam fortè cùm Solymam voles;
Aduersa vestris tela vix aliquot benè
Tenuisse in vrbe militum laruas refer,
Quos sola macies luridi & vultus color
Faceret timendos. NAB. *Facilè frustrari impetum*
Hostilem ab altis turribus quiuis potest,
Et trahere bellum. SED. *Facilè, si ignaui obsident.*
NAB. *Laudes scelestè pergis argutis meas*
Obterere dictis? faxo vt hic sidat tumor,
Et agere victum doctus assuescas malis.

Caca

Cacâ vt reclusus nocte, pœdore obsitus,
Tecum ipse statuas victor an victus sies.
SED. *Fortuna miserum facere, non timidum potest.*
Exilia, mortem, mille pœnarum modos,
Quamq; his & illis esse peiorem reor
Minare vitam, carcere & vinclis preme;
Exstabit animus liber, inuictus, suus.
NAB. *Sic te esse iubeo liberum, inuictum, tuum.*

CHORVS SECVNDVS.

FILIAE SION.

Ex cap. 2. Lament. Ieremiæ.

EHEV! *quantis mersit tenebris*
Solyma iratus superûm Rector!
Eheu! quanto turbine vertit
Celsa ætheria tecta Sionis!
Quæ surgebant æmula cœlo,
Nunc æqua solo culmina fumant.
Dum prona suo fræna furori
Laxat, auitæ nil memor ædis,
Sacra profanis culmina miscens,
Vnâ obuoluit cuncta ruinâ.
Regibus olim condita priscis
Monumenta patrum subruit vltor;
Celsis positas montibus arces,
Mœnia fossis collapsa suis,
Planum Assyriis constrauit iter
Nobile regnum; regniq; Duces,
Fortia bello pectora, Medo
Dare ludibrium pertulit hosti.
Ipse ipse animos fregit Iuda,
Ipse ipse animos surgere Persis

Dedit

Dedit & robur, numine dextro;
Cùm præcipites agitant nostros
Mœnia circum, dum cuncta metunt
Obuia ferro; ceu flamma leues,
Agitata notis, haurit aristas.
Fuit ille, fuit tutela suis:
Nunc crudelem versus in hostem
Tela infenso dirigit arcu,
Neruum adductis cornibus vrget.
Figit medium, mediumq́ fugit
Pectus arundo morte relictâ:
Quemque, vt formâ & robore præstat,
Primum ignauo destinat orco,
Quas continuit pressitq́ diu,
Irarum omnes fundit habenas;
Ignis vt arcto fornice clausus,
Furit effracto fornice victor.
Non quassa iacent ariete Medo
Mœnia Solymæ; murum hostili
Turresq́ manu DEVS *armipotens*
Vertit ab imo: DEVS *ipse tuos*
Iuuenes leto mersit acerbo, &
Totam oppleuit cladibus vrbem.
Quod sibi quondam penetrale sacrum
Proprio voluit iure dicatum,
Hosti cessit præda prophano:
Vt disiectis sepibus hortus,
Quem fœdarum ruit ingluuies
Vertitq́ suum. Nil sacra mouent
Otia, festum & sabbata damnat:
Capita Superis proxima, Regem, &
Nibilo Mystam Rege minorem,

Ludum

Ludum Assyriis dedit opprobriis.
Vix nota suis ara sacrificis,
Numquam externo violata pede,
Peruia cuique est. Atria ouantum
Vndique plausus sacra volutant,
Vt cùm festo carmine nuper
Personat ædes: at nunc alios
Impia pangunt agmina cantus.
Nec præcipiti nos mente DEVS
Dedit exitio; digerit olim
Hæc fata sciens, neu nostra putes
Temerè verti: librata suo
Aere pependit linea, Solyma
Dum tecta solo funditus æquat;
Dum celsa cadunt mœnia, & ipsum
Quod celsa tegit mœnia vallum.
Defossa suis arata latet
Porta ruinis; solido vectis
Fusus aheno, sera non vno
Obdita ferro, contrita iacent.
Soliti portis iura sub altis
Reddere proceres, nunc illa timent,
Quæ dat victrix iura libido.
Heu vbi sanctæ regula Legis!
Vbi fatidicûm carmina vatum!
Populo nullus ventura canit,
Aut sua vanus somnia narrat.
Rigidis tecti corpora villis
Iacuere senes, tepido crinem
Cinere sparsi; prohibet nullus
Hoc de Solymis sumere victor.
Virgo pudicas laniata genas,

Virgo

Virgo solutas lacerata comas,
Patria sese in puluere versat.
Tabida longo lumina fletu
Acies sensim tenuata fugit.
Intima torquet viscera luctus,
Felleum amaras iecur in lacrymas
Abit effusum, terramq́; rigat,
Dum tot in vnam congesta diem
Mala ploramus: cùm depositi
Solymæ propter compita passim
Pueri dulces linquunt animas;
Pressoq́; infans vbere frustrà
Moritur primo in limine vitæ.
At quibus ætas grandior os iam
Vocemq́; dedit; Heu vbi panis!
Heu vbi, mater optima, vinum est!
Miseri clamant; voceq́; in ipsâ,
Defecta calor membra relinquit.
At si qua pio natum exanimem
Fouet amplexu, gremio hic matris
Animam reddens colla reclinat.
Quibus assimilem tua fata Sion?
Quibus exemplis releuare parem?
Miseri miserum hoc solamen habent,
Similis socios memorare mali.
At nemo tuis cladibus vsquam
Aequanda tulit. Premeris toto vt
Obruta Ponto, nec opem in tantis
Quisquam ærumnis ferre laborat.
Quis ferre tamen (fac velle) queat?
Somnia vates delira tibi
Cecinit blandus, nimiumq́; fauens

Scelera obtexit: nemo salubres
Gemitus mouit, quibus infensum
Prouida posses flectere Numen.
Tibi Niliacis affore ab oris
Spondebat opem, tibi Chaldæas
Marte secundo pellere turmas;
Sed spe miseram lusit inani.
Nunc qui Solyma collapsa videt
Tecta viator, manibus plausum
Geminis tollit, motansq; caput,
Illáne Solyma est nobilis, inquit,
Tot populorum regia nutrix?
Illáne ocellus, mundiq; decus?
Inhiant patulis rictibus hostes,
Acuunt pressis dentibus iras,
Strident q; feri; sibila vibrant
Anguis ad instar. Celeres, aiunt,
Currite socij, rapite incensas
Auidi Solymas, vertite ab imo.
Quantum Isacidum est, Medûm agminibus
Quantula præda est? En illa dies
Vltima Hebræis, festa Assyriis
Tandem illuxit. Benè habet: votis
Lucem adspicimus mille petitam,
Per tam longi tædia belli.
Quæcumque DEVS *tibi fata, Sion,*
Sanxerat olim, quæ præsagâ
Fuerant vates mente locuti,
Nimis, heu! veris rebus adimplet.
Nescius vlli parcere, sæuit
Durus in omnes. gaudere tuis
Dedit immitem cladibus hostem,

Celsum-

Celſumq́ tuâ ſtare ruinâ.
Taciti ciues patriæ è buſto
Timidis cælum queſtubus implent.
Et tu miſera nata Sionis
Funde perennes oculis riuos;
Non nocte tibi, non luce tibi
Requiem indulge; madeant geminæ
Vſque aſſiduo pupulæ ab imbri.
Nec te pigeat nocte ſilenti,
Vigilum quoties nocturna dabit
Buccina ſignum, duro corpus
Tollere ſtrato, ſeraſq́ DEO
Dicere laudes: niuis in morem
Vere ſolutæ Domino coram
Cor funde pium; tolle pudicas
Cum voce manus, & ſparſa viis
Iuuenum memora corpora totis;
Pietate DEVS tangitur iſtâ.
Adſpice cælo Pater Abramidum,
Aſpice quam tot cædibus vrbem
Viduam linquas. Ergóne placet,
Quæ membra manu mollia finxit,
Eadem truncet, ſua diſcerpens
Viſcera mater? Penetrale ſacrum
Proprio Myſtæ ſanguine fœdant,
Proprio vates; num fortè iubes
Cruor ille tuas imbuat aras?
Puerûm obſcœnæ ſparſa volucres
Corpora tundunt; inhumata ſenum
Membra ſuperſtant: ferro pariter
Iuuenes trunci, & nubilis ætas
Strauere vias. Heu ſæua dies!

 Semper-

Semperq́ tua nobilis ira!
Funesta dies! qua communi
Regnum exitio Regemq́ tulit;
Dum tu veniâ flecti indocilis,
Sternis similis cuncta furenti.
Vt sacra Deûm festa quotannis
Populi circùm turba frequentat;
Non secùs hostes coiêre mei,
Nimiùm celeres tua iussa sequi.
Cinxêre meos aggere ciues,
Nemo vt vigiles fallere tecto
Tramite posset, nemo furoris
Immune tui seruare caput.
Quæ tot alebam regia mater
Gremio natos læta superbo,
Orba, infelix, quâ voce parens
Deinde vocabor? Barbarus hostis,
Aetherq́ nocens, & dira fames,
Vario hauserunt funere ad vnum
Cara relicta pignora matris.

ACTVS TERTIVS.

Nabuchodonosor victoriâ elatus, aduersus DEVM insolescit, Sedeciæ insultat, & dira quæque minitatur.

NABVCHODONOSOR. IEREMIAS.

QVEM *Phœbe nostro cernis imperio parem,*
Quacumque Nereus incoliterras finit,
Seu retegis orbem melior, & primis nouus
Occurris Indis, spatia seu mensus poli
Currus Ibero tingis emeritos freto?
Iam ter rebelles ferre ter domiti sciunt

Victo-

Victorem Hebræi; posuit Aegyptus minas,
Sociasq; vidit ruere & æquari solo
Quieta Solymas. Genere mortali altior,
Par gradior astris; omnis aut vnum adspicit
Dominum subactus orbis, aut vnum timet
Lacessere hostem; fœdus Assyrium vltimi
Hominum reposcunt lege quâ victi solent.
Cælum est relictum: dignus est nostris labor,
Dignus trophæis. Iuppiter posthac mihi
Certare solus ausit, & nisi abditus
Cælo lateret, si pedem liceat pedi
Conferre, vincam. Memet habuisset ducem
Terrigena miles, qui graui Pindum iugo
Imposuit Ossa, tertium ad superos gradum
Struxissem Olympo. Quid Deûm turbam morer?
Si sunt tamen Dî: Iuppiter cælo imperet,
Ventosq; sensus domitet expertes; meum est
Regnare viuis: imbribus cælum obtegat,
Tegam ipse telis; grauior at nubes cadet
Quam concitaro: fulmen incertum vibret
Non deligenti saxa diffringens manu,
Timidosq; inani territet populos sono;
Non hæc trisulcum dextra, sed telum vibrat,
Quo destinatum certiùs figit caput.
At te quis animi deuium exagitat furor
Recutite Iuda, numen vt toties meum
Demens lacessas? moueram regno duos
Reges paterno: tertium indignum ætheris
Vitalis haustu, Marte bis fractum meo,
Solio locaram; rursus intumuit ferox,
Residesq; in arma compulit populos: luat,
Luat scelestus; sentiat quidquid graue

Iratus audet victor, aut victus timet.
Quærit rebellem, quisquis ingratum malè
Sceptro reponit. Nempe si inuisum genus,
Natos, parentes vltor extinxem prius,
Non deinde toties aliud ex alio ferant
Bellum nepotes: perfidos nasci puto,
Vt nemo doceat; nulla tam fixa inditur
Natura soboli, nulla tam certò obuenit
A patre rebelli liberis hereditas.
Benè est: tenetur tota cum catulis fera;
Nullum relinquam stirpis infandæ super.
Huc pertrahantur. At quis è contrà gradum
Taciturnus infert vestis ignota senex?
IER. *Rex magne, vatem sponte captiuum adspicis,*
Cui diræ Solymæ excidia, cui totam dedit
Seriem malorum nosse regnorum Arbiter.
Ni mens fuisset læua, fatorum minas
Pridem imminentum potuit admonitu meo
Vitare Iudas: potuit; at tumidi Duces
Inauspicatâ tela sumpserunt manu.
Traxere bellum, cuius Assyrium quoque
Misereret hostem; plusq́; pœnarum tibi
Volens pependit Solyma, quàm posses ferus
Exigere victor. Pace sed dici hoc tuâ
Liceat: Suorum scelere, non vestro Sion
Excisa ferro est: alibi regnorum decus
Huc ferat & illuc aura fortunæ leuis;
Nostri ille Rector, cuius æterno omnia
Nutu feruntur, imperî ad clauum sedet,
Rerumq́; taxat moribus nostris modum.
Te, quem secundo bella successu efferunt,
Animos feroces premere, moderari impetum,

Memo-

Memoremq́ʒ sortis esse communis decet.
Suis ruinis Solyma quem tumidum facit,
Tumidum domaret meliùs; hoc Babylon loco est,
Vnde illa cecidit: quiq́ʒ momento obrui
Imperia nosti victor, ipse mox tuo
Docere id ipsum victus exemplo potes.
Nec mille forsan Ducibus, aut annis moram
Facies duobus: fata quàm paucis DEVS
Tam lenta dixit? vna nonnumquam dies
Funere triumphos mutat, & famulo Ducem.
Hæc tu memento; quóque fortuna altiùs
Te læta tollit, leuiùs afflictos preme:
DEVM *fauentem metue, nec tutum puta*
Efferre cuiquam contumax cælo caput.
NAB. *Sua cuiq́ʒ dextra est, quod* DEVM *populi vocãt.*
IER. *At illud vnde est quod tuam dextram vocas?*
NAB. *Méne ergo terræ filium, aut fungum putas?*
Non sunt parentes? IER. *At sua parentibus*
Dextræ fuerunt; vnde? NAB. *Quem captas senex,*
Regem, an Sophistam? IER. *Nemmẽ est animus meis*
Captare verbis; nec tamen nostrum arbitror
Palpare Reges. Rex es; at te hominem decet
Meminisse eumdem: purpuram, & regni notas
Natura nescit, quæ sinu nudos dedit,
Nudosq́ʒ recipit. NAB. *Iure nascendi pares,*
Fortuna pòst discreuit. IER. *An forte hæc regi,*
Nutúne potiùs mentis æternæ putas?
NAB. *Fortuna magnum est numen, aut nullũ reor.*
IER. *Fortuna nullum est numen, aut cæcum puta.*
Non deligenti dona si spargit manu,
Cur colitur aris, nulla quæ merita adspicit?
Frustrà es colendo, demereri cùm nequis.

Sin merita prudens pensat, & votis fauet,
Fortuna non est. NAB. *Fata, fortunam voca, aut*
Quodcumque tandem voluit humanas vices;
Nisi ille potiùs, quem sibi quiuis manu
Sancire poterit, ordo fatorum manet.
IER. *Aequúmne fuerit, summus vt rerum parens,*
Qua cuncta sapiens condidit, casu sinat
Neglecta ferri; vt quidlibet temerè audeat
Libido inulta? num tuo morem hunc velis
Regno obtinere, regis vt nullo metu
Legumq; nullo, quisque quod lubitum est nefas
Designet vltrò? NAB. *Quid si & hoc mundi decus*
Temerè coisse nobiles censent Magi?
Cur sorte nequeat, sorte quod natum est, regi?
IER. *Sublimè flammas mille qui appensas videt,*
Stabiliq; calos ritè voluentes vice
Luna labores; solis eximium iubar
Nunc alta scandens spatia radiati atheris,
Nunc capita gyro nostra propiori legens,
Libransq; toti lance bis iustâ diem
Noctemq; mundo; cernere hac inquam potest
Ostenta rerum, credit & cacum chaos,
(Magis ipse cacus) cùncta dum miscet, sinu
Fortè omnia extudisse? pars mundi quota est
Vestra illa Babylon, quam tot artificum manus
Vix condiderunt? nemo qua certâ vndique
Ratione constant, esse fortuna putat.
NAB. *At ille Olympi, si quis est rector, polum*
Habet, habeátque; dum tamen terras sinat
Nobis regendas: sorte diuisum mihi
Non inuidendâ cum Ioue imperium feram.
IER. *Mundi ille rector, qui tibi superbas dedit*
Franare

Franare gentes, hoc tributum Regibus
Imperat, honorem, & Numinis læsi metum.
Reges timendi gregibus imperitant suis,
Maior minores territat, Reges DEVS.
Tute ipse nostrum carcere & vinclis premis,
Sibi perduelles non domet Reges DEVS?
NAB. *Nequit rebellis esse qui nulli fidem*
Obstrinxit. IER. *At qui condidit, cunctos sibi*
Obstrinxit idem. Lege non aliâ sumus.
Quis cum parente pactus in manum venit,
Dicto audientem filium & frugi fore?
Dei, & parentum nascimur: non vendicat
Mancipio abactum filium vt prædam pater.
NAB. *At enim parentum nota maiestas palàm;*
Et nota Regum, facere si iussa abnuis,
Vindex potestas. quod coli Numen iubes,
Si nemo nouit, si scelestis integrum
Addit, & vtrosuis fulminum afflatu petit?
IER. *Documẽtum in ingens Regibus Hebræi sumus,*
Quàm certa Superi damna neglecti ferant.
Nec tibi superbo cuncta si ad votum fluunt,
Sic fuerit olim; vindicem agnosces DEVM.
Sæpè ille seram, sed grauem pœnam exigit.
NAB. *Longinqua narras; tempore accepto interim*
Vtamur. IER. *Ecquod tempus acceptum vocas,*
Cùm polliceri crastinum nemo audeat?
NAB. *Cane ista Hebræis: numina, & vates mihi*
Timent minari: si meis quisquam audeat
Obstare votis, obruam Mystas suis
Deosq; templis. IER. *Obrui putris queunt*
Ludibria trunci, stulta quæ Persis colit:
At ille noster qui tenet cælum DEVS,

Nusquam tenetur clausus, & nusquam deest;
Mortaliumq; fata, regnorum vices,
Non fortuitâ cæcus ex vrnâ mouet;
Sed mente longè prouidâ rerum modum
Metasq; ponit. NAB. *Regna, regnorum status,*
Martem secundum, vota in hac posui manu.
Precariò regnatur, vbi capiti imminet
Maior potestas. IER. *Qui* DEO *subdi abnuit,*
Regnare longùm non potest. NAB. *Possum, abnuo:*
Testorq; nullos esse quà regno Deos.
Abscede vates: trahitur en vinctus mihi
Rex perduellis.

NABVCHODONOZOR. SEDECIAS.
FILII SEDECIAE.

Téne ego infandum caput
Aspicio, sed quo perfidum cultu decet?
Hac spe paterna sceptra moderari manu
Dederam immerenti, bella vt ingratus mihi
Hostis reponas? SED. *Fateor, ingratum tenes,*
Sontem, rebellem: dira supplicia ingere,
Ferrumq; & ignes; mille per mortes neca.
Nil deprecabor meritus: at talem quoque
Aliquid rogare liberûm infelix manus
Cogit parentem; parce puerorum indoli,
Et quos tenellæ primus ætatis decor
Subducit iræ, victor indignos puta
Quorum cruentes sanguine vltricem manum.
Non illud oro, pristina vt sortis decus
Nomenq; teneant, liberis hanc spem meis
Perfidus ademi; patere, quod captis sat est,
Seruire miseros, nobili & vinctos iugum

Accipere collo. Regibus nemo hoc neget.
Sic tibi superstes viuat illa spes domus,
Aliusq; solo nomine Euilmerodach
Virtute reddat, reddat & vultu patrem;
Partisq; populos addat imperiis nouos,
Si quos relinques. NAB. *Arma qui nuper ferox*
Solymis rotabat, verba quàm blandus iacit!
En tibi trahuntur liberi; amplexu, osculis
Lassare; sic te decuit agnosci patrem.
FIL. *Pater heu! pater mi!* SED. *Filij heu digni patre*
Feliciore! quid tenellis compedes
Tentare rigidas manibus incassùm iuuat?
Heu vana pietas! FIL. *Heu pater! miser heu pater!*
SED. *Ite ite nati, Principis pectus feri*
Mollite lacrymis: vestra sollicitum salus
Habet parentem, nil meas pœnas moror.
FIL. *Miserere Princeps, vinculis patrem exime.*
NAB. *Procul amoueto, lictor, inuisum genus.*
Pereant scelesti. SED. *Sceleris auctorem tenes*
Reum, fatentem: parce turba innoxia,
Nisi si in parentem crimini pietas datur.
NAB. *Iam sunt nocentes, perfidi, si sunt tui:*
Tollantur hostes. SED. *Hoc capit nomen puer?*
NAB. *At capiet olim, Solyma cùm generis memor*
Recidiua ponet: pertinax amor hic patris
Consulere natis ante Chaldaeos suis,
Penitusq; belli tollere sementem admonet.
SED. *Cessat leonis, hoste prostrato, furor;*
Lacerat cadauer si qua de vulgo fera est.
NAB. *Prostratus hostis sapè vires integrat.*
SED. *Non sic iacemus Isacidæ, vt cuiquam timor*
Possimus esse. NAB. *Surgere, qui viuit, potest.*

SED. *Victorem in omne lenitas vulgus decet;*
Quid Regẽ in ipsum? NAB. *Nempe qui Rex nõ foret,*
Nisi hoc dedissem. SED. *Regibus fueram satus;*
Hoc non dedisti. NAB. *Fateor; hoc habeas tuum,*
Quòd perfidorum perfidus Regum es nepos:
Cauere nostrum est nequa damnatum genus
Soboles propaget, semper vt minoribus
Perfidia placeat maior, & inausa audeat.
SED. *Quos iam rebelles (velle fac) rursus queant*
Tentare populos? Quantulum Isacidum fames
Pestisq; reliquum fecerant, flamma & furor
Inimicus hausit: nulla tam grandis senem
Aetas redemit; feminam nullus pudor,
Nisi forma placuit: vix satis leti capax,
Per vulnus infans matris occubuit suæ,
Nascendo moriens. Sed quod indignum hactenus
Possit videri, pugna nocturnis tegit
Commissa tenebris; fecit hoc tincti semel
Ferri libido, fecit incensus dolor.
Non facilè frenos ira, non Mauors capit.
Quodcumque tandem est, militum fuerit scelus;
Adhuc cruentum nulla te absentem potest
Fecisse cædes. Nunc vbi armorum impius
Resedit ardor, tollere puellos potes,
Miles quibus pepercit, & miles furens?
NAB. *Hoc est quod altâ luce victorem pudet,*
Quòd adhuc inulto nulla vindicta obtigit.
Atrox, cruentum si quid admissum hactenus,
Id noster animo miles indulsit suo;
Mihi nil litatum est: nunc meum tempus vocat
Furere furorem. Lictor, hæc monstra abdito
Specu recondẽ, pauca dum mecum exigo,

Pœnam-

Pœnamq; Hebrææ quæro perfidiæ parem.
Impunè vt abeant, nec mihi meritas luant
Pœnas Apellæ? nulla tam indecorem dies
Arguerit vmquam, tamq; non memorem mei.
Benè est: petebat liberis parci suis:
Pater hic tenetur; quà dolet, ferrum exigam.
Parentis oculos morte funestet suâ
Inuisa soboles. Numerus angustus meo
Tres sunt furori, fateor: at quotquot potest
Mortes timere, videat; & geminis statim
Luminibus orbus imprimat visum nefas,
Animoq; deinceps semper infelix suos
Luctus reuoluat. Hic placet pœnæ modus.
Sibi superstes funus extendat suum,
Careatq; luce viuus; & quidquid potest
Auferre cuiquam Parca fatalem colo
Fusum recidens, vita viuenti auferat
Misera, per omnes tracta pœnarum modos.
I ferrum & ignes, lictor, i mortes para.
Me regiæ intus iam dapes dudum vocant.

CHORVS TERTIVS,

FILII PROPHETARVM.

CREDERET *quisquam? Superis honores*
Inuidet vecors hominum libido:
Suppares Diuis pudet ire Reges.
Altera exsurgit Babylone moles,
Iamq; vicinis minitatur astris,
Et noui cælum quatient Gigantes.
Ille vastator Solymæ, cruore
Ebrius nostro Nabuchodonosor
Pascitur thuris nebulâ, Deosq;

Pinguis omenti procul à vapore
Aemulus arcet.
Parce terrarum Superûmq; rector,
Parce, si culpam satis hanc luerunt,
Parce, si nondum satis eluerunt,
Aliger primi sceleris repertor,
Dum tuis certat titulis superbus;
Quiq;, quos vmquam genuit nepotes,
Antè damnauit malè cautus Adam.
Ilicet dia nitor ille lucis,
Candicans cœlo rutilus nouello,
Sede ab excelsâ ruit, vltimisq;
Squallet inferni tenebris barathri.
Iste fatalem violare morsu
Ausus autumnum, vetitosq; docta
Arboris fœtus, miser esse primus,
Plusq; quàm vellet, didicit malorum.
Noxa non vni stetit vna magno;
Posteris dentes hodieq; ab illo
Dentiunt morsu, metuuntq; tangi.
Creduli quondam vitio mariti
Femina ad fraudes patuisse narrant
Pyxidem ærumnis grauidam, malisq;:
Inde morborum incubuisse terris
Agmen, & totum tenuisse mundum.
Hæc fide vates memorent Pelasgâ
Et coli ad lumen celebrent aniles.
Eua Pandoram facit innocentem,
Et capi blanda facilis marita
Vxorius Adam.
Tempore ex illo miseranda proles
Nascimur matrum propè parricidæ;

Voce

Voce testati gemituq́; primo
Omen infaustum genitalis horæ.
Terror Alcides Nemæa ferarum
Si fuit quisquam; fuit ille quantus
Quilibet nostrûm: modò natus infans
Quæsiit lucem, & gemuit repertâ
Luce misellus.
Scilicet cunas puer inter arctas
Guttur elisit tumidum colubris;
Maximum credo facinus patrauit,
Et suo dignum Ioue, noctibusq́;
Nequiter iunctis, benè cùm papillas
Vberum pressis tenuit labellis.
Nec superborum potiora nostris
Iura natales habuere Regum:
Sint licet festi populo, fuere
Flebiles nato, miseraq́; matri.
Qui modò auratâ radias coronâ,
Squallidus gemmis, populisq́; circum
Sceptra moliris metuenda centum:
Qui pedum irato quoties sub ictu
Succutis terras, tremulumq́; mundum,
Ferreos armas sonitu maniplos:
Qui datos cælo temerare rerum
Terminos audax, subicis carinis
Montium saltus, equitiq́; tutum
Per freta insternis tabulata pontem:
Pone quos circumdedit apparatus
Sortis alternans fauor inquieta,
Et tuis pollens opibus superbi;
Qualis à partu tenerùm rubebas,
Fasciâ qualis puer obuolutus

Cura

Cura pendebas geruláq; pondus,
Qualis ignotas vagus inter vmbras
Sutilis cymba referes Magistro
Ordine naulum.

Tutiùs Princeps animi modestus
Subdit æterno sua sceptra sceptro,
Numinis castas veneratus aras.
Hinc caput rerum pius auspicatur,
Gratus huc latos iterùm refundit
Exitus: seu cùm domito triumphans
Hoste, festiuas vehitur per vrbes;
Seu togâ clarus studiis beatæ
Pacis indulget, fruiturq; parto
Ciuium tutus animis suorum,
Impotens regno, superûmq; temtor,
Quem iuuat toti populo timeri,
Horreat cunctis metuendus omnes.
Excubent quamuis vigilum cateruæ,
Hæreant denso lateri cohortes;
Nulla securos vehet hora soles,
Nulla tranquillos feret hora somnos.
Qui tot incedit comitatus armis,
Vix fide incedit comitatus vnâ.
Sæpè qui regum genua aduolutus
Dexterâ prensat, diadema fuluum
Respicit limis; inhiatq; sceptro,
Qui manum blandis terit vsque labris.

Immemor sortis nimis ille nostræ est,
Qui tot incertis homines rotari
Casibus cernit, renuitq; demens
Cedere cælo.

At cuius ictu proxima stridunt fores?

Quis

Quis ille vultum mœstus & fletu grauis,
Atro verendum cinere consperſus caput,
Nimiumq; nostri ſimilis? impexum manu
Mentum reuellit; ſquallidam ſpargit comam;
Diuerſa iactat brachia, adductis ſonat
Pectus lacertis, veſtium abrumpit ſinus,
Hoc more noſtro: pectus appreſſum pilis
Intus cruentis horret. Hebræus palàm eſt,
Quicumque miſer eſt. Tantulum huc ſecedite,
Propiuſq; mœſti verba captemus ſenis.

ACTVS QVARTVS.

Cædes filiorum Sedeciæ, & Sedeciæ ipſius excæcatio.

IEREMIAS. CHORVS.

SVPREME *rector cuncta qui nutu moues,*
Erítne tandem grauibus ærumnis modus?
Erítne per te? Solyma Dauidis labor,
Totq; inde Regum, puluis & tumulus iacent;
Nos præda trahimur, biſq; diſperſis noua
Exilia mandas: ſpatia ſed terræ negant.
Non vnus hoſtis ſpolia de nobis tulit,
Non vna Medus; trita Babylonem via eſt,
Et trita Memphim: ſola Iudæis negat
Iudæa ſedes, cetera exſulibus patent,
Nullumq; Hebræo vilius vênit caput.
Meruimus iſta fateor, & ſi quid poteſt
His eſſe grauius; fecimus cælum nocens
Diri nepotes: melior at Patrum tibi
Memoria ſubeat, Abrahæ imperiis fides
Probata duris, caſtus Iſaci timor,
Et tot Iacobi pectus inuictum malis.

Pietate auitâ patere natorum scelus
Obliterari. Stirpe si exscindi vltimâ
Placet Israëlem, quis tuis meritos dabit
Aris honores? quis tuas laudes canet?
Ammoniúsne perfidus? nostris ferox
Medus ruinis? fuerit incassùm via
Medium per æquor, aggeris structi modo,
Vbi mare geminâ fronte marmoreum stetit?
CHO. *Quî sic repentè fixus obtutu silet*
Senex in vno? totus horrescit comis,
Animamq; pectus vix anhelantem capit.
Haud dubia vatis signa iam pleni DEO.
IER. *Quid me furore concitas iterùm sacro,*
Aeterne genitor, mentis alienum mea,
Tua capacem? Quæ, quibus vates canam?
Quæ fata restant? aliquid extremas potest
Vltra esse flammas, nec satis Solyma iacent?
Vtinam occidissent tota, & hoc saltem darent
Fata in supremis vnicum ærumnis bonum,
Nihil timere. Sola metuendum mihi
Facitis tyrannum parua natorum cohors
Capti parentis. Prô ferax scelerum dies!
O magne Rector quid noui monstri obiicis!
CHO. *Auerte in hostes omen infaustum, ô* DEVS.
IER. *Nihil ominamur, prouidi vt vates solent,*
Olim futurum: video & intersum malis.
Geruntur intus; tota res luce & palam est.
En ille Superûm temtor, & bello insolens
Nabuchodonosor, Regis exuuias mei,
Dauidq; ab alto purpuram ostentat toro.
Frontem tiaras noster, & sacra comam
Cinxere vitta: geminus hinc illinc Ducum

Discu-

Discubuit ordo : spolia Solymorum micant,
Et hîc & illic. ipsa quæ pictis premunt
Aulæa lectis, nostra distinxit manus ;
Et quæ superbis fixa regalis domus
Parietibus hærent, monstra calcati maris,
Mersósq; currus, bella, Mystarum tubas
Muris timendas, mille prostratos Duces,
Et facinus omne gentis Hebrææ canunt.
Merum sacrato, prô nefas ! auro rubet ;
Vile in profano est : miles hoc quiuis bibit.
En ecce Ductor memorat armorum vices,
Et castra paruo tota metatur mero,
Victásq; Solymas : Hîc Sion nuper stetit,
Tulitq; cælo proximum è terris caput.
Relligio gentis vnica hîc templum fuit.
Sapè hac rebelles, prima dum valli darem
Præsidia circùm, cominus pugnam parant,
Audentq; signis serere collatis manum.
Illic sepultæ Rex per ambages viæ
Iam luce dubiâ profugus è terrâ exstitit.
Sic bella pingit ; calice mox toto impiger
Falsisq; Solymis proluit madidum caput.
Io, triumphos, ceteri assensu fremunt,
Geminantq; plausus. CHOR. *Lachrymas socij date*
Gemitusq; contrà, plangite infaustum diem,
Et tota nostris Reblatha lamentis sonent.
IER. *At ad nefandæ ferculum cœnæ dabit*
Dignum satelles. Agite, sic mensis quadrent
Primis secundæ ; sanguinem hæ sitiunt dapes.
Vinctus Sedecias trahitur ; & totus quidem,
Miseri parentis liberi stipant latus
Densantq; pauidi. CHO. *Magne regnator poli,*

Mise-

Miserere tandem, vultu & afflictum aspice
Iudam sereno; parce, per si quid tibi
Vmquam parentum dulce nostrorum fuit.
IER. *Vix misera gressum cominus pompa intulit,*
Verusq; Hebraeus ante simulatum stetit;
Assiluit iste, qualis è Gangetico
Ieiuna lustro tygris ad praedam volat.
Ardent minaces ore truculento genae,
Exundat irâ pectus, & largo insuper
Baccho tumescens, igne non vno furit.
Nec multa fatus, voce violentâ intonat
Ferrum satelles: moxq; deuotos neci
Lumine pererrans, caede quem primâ immolet
Patris dolori dubitat, & peragi nefas
Iuuat ordinatè. Macte, consilium capis
Dignum tyranno. subiit extremos patri
Seruare luctus, ipsa quos aetas minor
Et blanda pietas altiùs cordi imprimant.
Sedet ille trunco fixus, hoc ritu suas
Spectare mortes placuit, & toto frui
Luctu quietum; dirimit hinc illinc breue
Spatium misellos. impares numerus facit;
At pro duobus dexter assistit patri
Aetate fratres Iosias vincens duos.
Lictor puellum quisque correptum tenens,
Ferro & paratâ pendet in vulnus manu,
Spectatq; nutum. Lancinant totidem neces
Iam cor paternum, totq; vix vnus capit
Animus timores, Iosias totum hinc rapit,
Rursum minores inde sollicitant duo:
Diuidere patrem vellet affusum tribus.
Violenta ceu cùm maria discordes agunt

Ferunt-

Feruntq; Zephyri, cedit atque instat sibi
Instabilis vnda; nauta cui faciat pedem
Incertus aura, vela in ancipiti tenet.
Iterùm efferati regis indomitum prece
Lenire pectus genitor infelix parat,
Positoq; natos poplite aduolui iubet.
At ecce Iosiam supplicem frustrà semel
Pudet fuisse; decora maiorum puer
Pictosq; vultus cernit, & faciunt suo
Animos nepoti. Liber ad manes tibi
Genitor praibo; sed decus spreti feram
Mecum tyranni. Dixit, & iugulo necem
Hausit sui securus, eductum cruor
Ferrum secutus vulnere ingenti fluit,
Donec receptâ morte procubuit solo,
Humiq; fesso lumine requirens patrem,
Vidit tyrannum: vidit, & moriens quoque
Vultus retorsit. Tristius letum hæc facit
Pietas parenti: nititur frustrà suis
Pugnax catenis, pectus insano gemit
Ferri sub ictu, vincula quod vnum sinunt.
Hinc trepidus infans, territus fratris nece,
Lictoris ipsâ veste contexit caput:
Marmaricus vt cùm perculit totas leo
Cum nemore caulas, audit fremitum pecus,
Minorq; tauro turba congeminat latus:
Carnificis illinc alter obseruat manum
Strictumq; ferrum, conscius fratrem sibi
Vnum anteire. Spectat, & longo impius
Rex scelere gaudet; néve disiunctus parum
Primi secundus obruat sensum dolor,
Dispensat iras lentus, & spatio necem

Doctus

Doctus tyrannus quamque distinguit suo.
Ergò vt paternos tantulum primus furor
Remisit artus, fecit & luctus noui
Animum capacem; proximum cædi imperat,
Adiciq; fratri. Barbarum quamuis sonum
Sensit puellus, seq; ab incauti manu
Rapuit ministri, turba currenti fauet:
At ille paruo facilè trepidantem gradu
Secutus, ensem penitus in tergo abdidit.
Gemino puellus flumine aspergit solum,
Et vtrimque moriens pronus in patrem cadit.
CHO. *Prô facinus atrox, dirum, & aspectu horridũ!*
IER. *Tepido paternos sanguine implentem sinus*
Exanimis ipse genitor amplexu vltimo,
Vinclisq; circùm corpori affusis premit.
CHO. *Miserande genitor!* IER. *Stricta quod nequiit (manus,*
Frigentis oculos osculis claudit suis,
Et ore presso spiritum abeuntem legit.
Odêre tandem triste conuiuæ nefas,
Quin ipse Solymæ clariùs victor gemit,
Palamq; diro paruulos prædam dolet
Monstro stitisse: vellet incolumes fugam
Tenuisse, vellet morte defunctum leui
Toto parentem conditum regno tegi.
Solus furori barbarus constans suo
Terret gementes. hostis est, cui hostium
Aegrè est recidi penitùs inuisam indolem.
Ignaue lictor tertium hoc monstrum neca.
Ictum parabat ille, cùm paruas manus
Oculosq; contrà trepidus obtendit puer:
Vicitq; pietas, & nouo monstro stupet
Mucrone stricto lictor ad cædem piger:

Nec

Nec blandus infans, nec ferum pectus mouet
Lictor patronus: precibus accrescit furor.
Vt cùm medullas hausit, & corpus sacer
Depastus ardor ossibus vacuis furit;
Iam medici, & omnis asperat tactus malum;
Intus reuulsis torridum fibris iecur
Quas biberit vndas, vrit, & gelido ampliùs
A latice vires Stygius accendit vapor.
Sic dira rabies, impia, intractabilis
Regis cruenti sæuit, & pectus ferum
Ardet magis magisq; furiarum impotens.
At tibi necandos lictor imbellis tuos,
Si renuis istum, liberos, inquit, dabo.
Vix dum coactâ carnifex totam manu
Mortem tenello pectori infigit satis,
Facinusq; & ipsum cùm facit, damnat nefas.
Ast vbi cruento tres videt sparsos solo
Cruentus ipse, nec nouas mortes timet
Iam genitor orbus; pectus oppressum diu,
Furiásque, & omnes laxat irarum impetus
Dudum paratos: vincla nequidquam excutit
Arctatq; motu, ringitur, frendet, fremit,
Opprobria diris miscet, & quidquid ferum
Insanus animo suggerit promptum dolor.
Hostes lacessit, fata, nec cælo impius
Superísve parcit: mille nunc ignes vocat
In se aut tyrannum; nunc remolito chaos
Hiare mundo, seq; & infandum caput
Vlteriùs Erebo, Tartari ad finem vltimum
Viuos videntes ruere, nec dubitet prior
Trahere sequentem. Risit indignans minas
Amarus hostis, luminum & geminas faces

Capite

Capite reuelli voce violentâ imperat.
Vltrò ministros noster irritat probris:
Adeste barbari; adeste (si conuitio
Emenda mors est) bellua, atque his addite
Funeribus vnum. facitis? & puerûm neces
Audetis vltra? adeste, & inuisum diem
Eruite; parte moriar hac saltem mei,
Quæ tot suorum funere impleuit patrem.
Vnum oculi, & illud esse postremum volo,
Torui tyrannum aspicite, & obliquos mali
Hirquos rotate; barbari vultus notas
Odiumq; menti figite æternum meæ.
Nec plura fatus, præbuit firmum caput
Ad vtrumque vulnus; lictor hinc illinc premens
Vnguem sub ipsos orbium infodit specus,
Oculosq; ab imâ funditus sede extudit
Tum quoque feroces. Perstat indomitus furor:
Vacuiq; vultus igne truculento micant.
Vinclis solutus, vellit hærentes genis
Fibras, & altâ luce vestigans diem
Gaudet tenebris: sanguine impleuit manum
Taboq; latè regias spargens dapes,
Ipsum & tyrannum. Quòd tibi, si qua id tamen
Iustitia cælo curat, his dignum DEVS
Factis reponat; cæcus hanc vnam velim
Aspicere lucem. CHO. *Siluit, & sensim sibi*
Vates relictus excutit membris DEVM.
O dura nimiùm fata! cui monstro, ô Pater,
Exterminandos placuit Isacidas dari!
IER. *Misella turba, quid tuas clades grauas?*
Anteire lacrymis funera, atque vno malo
Bis esse miserum, me iubet solum DEVS.

Quid

Quid ante tempus fata luctumq́; occupas?
Non sunt tamen futura, quæ coràm geri
Loquebar absens; facta nunc, facta vltio est:
Ite, ite celeres, quotquot infaustæ Sion
Natæ supersunt, facite mox totâ excitæ
Ab vrbe coëant, regij vt stirpem tori
Donent sepulchro: quà iacent, sparsos legant
Parentis oculos; marmore vt clausum pari,
Quod licuit vnum, filij hoc habeant patris.
Abiere: quæ nunc prima, quæ demum miser
Postrema plangam! fumat, & lapsa vetus
Querela Solymæ est! polluit templi intimos
Hostis recessus; ordo Pontificum sacer,
Rex ipse, regum prole cum totâ perit;
Captiua turba est. Regis elati minis
Par sit potestas, cardines mundi vltimos
Bello fatiget, nec suo perstet loco
Immune cælum. Magne regnator Deûm
Tam lentus audis scelera! tam lentus vides
Reges superbos! ceteri an quiduis patrant
Impunè, nullo numinis læsi metu;
Soliq́; Iudæ dextera trisulcum gerit
Vibratq́; telum? Comprime, ah! vocem dolor,
Et ore dignos impio questus doma.
Antè, antè placidi mille violatum est probris
Nomen parentis, fœderi illusum sacro,
Truncis litatum, iuris infractus vigor,
Fas omne pulsum. Iustus Israël DEVS;
Cùm plectit, & cùm parcit, ex æquo bonus.
Maiore scelera nostra taxauit modo;
At scelera nullum nostra seruarant modum.
Nec te, superbo capite quæ terres Deos,

CC *Insana*

Insana Babylon, mitius fatum manet.
Diuina si quid cælitus veri canunt
Responsa vatum, si quid ad modulos lyræ
Auctor futuri certus, atque idem inclytus
Iessæus armis: muta pendebunt tuis
Nablia salictis, quando victoris soli
Fluenta propter pascet Assyrium gregem
Captiuus hospes; forsan & nuper suum
Pecus ipse ducet. Patrium frustrà melos
Cantare iussus, quale, dum Sion stetit,
Solymis sonabat, occinet festâ tibi
Pro voce gemitum: Siccine, heu! sacra extero
Prodamus hosti? deerat hoc vnum malis
Cantare miseros. antè dediscat suas
Mea dextra chordas, antè lingua torrido
Hærens palato vocis officium neget;
Obliuiosâ quàm mihi mente excidant
Solymæ penates, inclytum & templi decus:
Quàm mihi madentes vlla lux tergat genas,
Nisi qua Sionis mœnia & templi obrutas
Restituet aras. Tu tamen cælo arbiter
Qui cuncta cernis, reddere proteruæ vicem
Memento Idumæ, voce qua nuper meos
Stimulabat hostes: Vertite ex imo omnia;
Eruite vel quod terra defossum tegit.
Nec tibi, meretrix magna, quæ fastus meos
Fastu premis maiore, vindex desuper
Dormit seuerus. Aderit, ô! adsit dies,
Victorq; felix, paria qui nostris tibi
Remetiatur præmia, & pueros sinu
Raptos parentum frangat ad saxum impius,
Matremq; nato spargat exanimem suo.

CHO-

CHORVS QVARTVS.

FILIAE SION.

Si pectus gemitu, brachia planctibus,
Si riuis oculi sufficient nouis;
Extremam sociæ dicite næniam,
Dum funus patriæ condimus vltimum.
Huc mœsta facies squalor, & orbitas,
Funesti huc gemitus, huc iterùm dolor
Postremumq́ veni. Non solitis placet
Cor figi stimulis; subde animo faces,
Quas nec continuis pupula fletibus,
Nec lapsu minuat temporis orbita.
En nudata tibi pectora soluimus,
Et crinem patriæ puluere sordidum.
En quæ multiplici funere liuidas
Sulcauere manus vulnera per genas,
Irritata nouo sanguine perpluunt.
Ploratus oculi quòd datis, est leue.
Nil flendum solitis perpetimur modis:
Salsas vulneribus vergite lacrymas,
Et mixtim geminum per laceros mihi
Vultus flumen eat. Sistite lugubrem
Hîc pompam, comites, caraq́ pignora.
Molliri tepidis vulnera fletibus,
Componiq́ decet paruula, dum calent,
Doctâ membra manu: sindone cùm deest
Quâ regum tumulo corpora contegas,
Infelix pietas; pondus inutile
Peplum, barbarico stamine diditum,
Et fluxam cidari detrahe carbasum.
Cui tanto miseræ comimur ambitu?

Nimis, heu! clari generis soboles,
Heu certa nimis! accipe Princeps
Quæ prima tibi lamenta damus,
Quæ prima ferunt verbera planctus.
Accipe Iosia, qui ætate duos
Anteis fratres, qui morte duos:
Te supremâ voce ciemus
Solymis serò nate tuendis,
Citò formosæ nate parenti.
Misera heu mater! nimis in luctus
Fecunda tuos, quæ te regio,
Quis victor habet? Misera heu mater!
Seu tua nondum funera sentis,
Seu nota gemis: quis sollicitæ
Animum possit fallere matris?
Captiua parens, orba, infelix,
Vidua viui coniugis uxor,
Quos hic gemitus, quæ verba dares,
Si tantus habet sua verba dolor?
Vos, ô comitum turba dolentum,
Ite ad planctus, explete vices
Dum mater abest; ite, sed illis
Quibus ipsa parens viribus ite.
Innuba quantum potis es virgo,
Animo totam concipe matrem.
Innuba quantum satis es virgo,
Paribus matrem redde querelis.
Occidis eheu! occidis eheu!
Tantum ad luctus ostense tuis
Puer infelix: quem spectabant
Sceptra secundum, mors spectabat
Impia primum. Tibi Dauidis

Fortia

Fortia populi gesta vouebant,
Salomonis opes, Iosiæ castos
Superûm cultus, dignos solio,
Dignos proaui nomine mores.
Superi vanas risere preces,
Zephyriq; leues vota tulerunt.
Occidis eheu! occidis eheu
Puer infelix! tecumq; omnes
Spes sub gelido marmore claudis.
Ades ô nostri gaudia nuper
Splendorq; chori, virgo puelle:
Huc castus ades, nec turpe sinus
Tibi virgineos tetigisse puta.
Ades, & lachrymis implere meis,
Dum vulnus hians, saniemq; premo.
Heu vulnus atrox! quò vita tibi,
Quo nostra omnis gloria fluxit.
Altum heu vulnus, nimiumq; patens!
Oblitus eras in quem fureres
Dire satelles, pueri quando
Impete tanto ruis in iugulum.
Formose puer, patere intonsus
Per colla fluens lactea crinis,
Non doctus acu, sed lege suâ
Notos sese crispet in orbes.
Ora parentum confusa notis,
Lumina blanda matris amores,
Lumina celsa frontis honorem,
Claude æternis claude tenebris.
Niueum roseis iunge labellis
Propiùs dentem, strictiùs æquo
Ora tetendit vltimus ardor.

Tende sub imum brachia pectus,
Sceptroq; habiles belloq; manus
Ad funebrem flecte decussim.
Sic compositum quodcumque tui est
Iosia ignoto redde sepulchro;
Patrium Assyrius diripit hostis.
Sic sic compositum condite Iosia
Quod mortale fuit: non violabilis
Pars nostri melior, vulneraq; & necem
Tristesq; inferias spiritus effugit.
Nequidquam solito carmine præficæ
Assantur positum corpus, & impio
Decertant animum iungere funeri:
Manes innocuos inter, & Abrahæ
Exceptus patrio est paruulus in sinu,
Securusq; feri Nabuchodonosor
Aeuum lætus agit.
Nec turpi Iosias occubuit nece;
Quem non Rex animi terruit impotens,
Elati tumidus nube supercilî,
Non pendente minax vulnere carnifex.
Aliò luctus vertite vestros,
Aliò planctus; sua iusta tulit
Lachrymasq; puer de tribus vnus.
Qualis cupido sectus ab vngui
Flos veris honor (quem virgineæ
Carpsere manus, dum quæq; sibi
Sertum arguto pollice nectunt)
Cui sua nondum forma recessit.
Cui sua sensim forma recedit;
Nec enim tellus iam mater alit:
Talis vestros pueri vultus

Nunc

Nunc candor habet, cedensq; genis
Decor extremus quiddam solito
Plus more micat; ceu supremo
Natura parens munere funus
Dignata, nouos afflet honores.
Scilicet ista timor armato
Meruere manus esse tyranno,
Vix benè balbâ voce parentum
Pappare infans nomina doctus,
Scilicet olim bella moueret,
Patria quaerens vbi fortè locus;
Sortisq; memor quam nosse nequit.
Si tamen aequum tollere censes
Quidquid possit metui quondam;
Et idem iustum tutumq; putas;
Euilmerodach, reliquamq; tuae
Spem tolle domus : hac lege licet,
Metui possunt. nempe Assyrius
Rex Sennacherib (dignus ab illo es
Tertius heres) iugulum natis
Dedit incautus; quasq; colebat
Cernuus aras, victima maior
Sanguine sparsit,
Parcite longis turba querelis:
Fugit ardenti leuis hora rotâ,
Nec nisi furtim licet esse piis.
Conferte suos Iosiae fratres,
Donaq; tumulo mittite raptim,
Qualia deceat mittere captas;
Non quae Solymis stantibus olim
Traheret pompa regius ordo.
Parui ô manes, puri ô manes,

Vnam tamen deesse vindictæ queror
Laudem beatæ: fuerat hæc populo palàm
Manus probanda, non domi occluso malè
Perdenda virtus. Lictor huc viuum trahe
Regis cadauer, sanguine natorum & suo
Vulnere cruentum; Reblathis spectaculum,
Rebellibusq; nobile exemplum dabit.
Audire miseri cominus questus placet.
Vos facite Regem nemo vicinum indicet;
Cæcisq; tota gressib us pateant via.
SED. *Quis cespitanti cogit incertum gradu*
Properare ductor? trahito quò lubitum est, sequor,
Vel ad tyrannum. Quisquis es tamen, precor,
Ne filiorum membra proculcem parens,
Carúsve sanguis lubricum fallat pedem.
Violare furor est, ipsa quod tuto in loco
Natura posuit. fallor? an tetri specus
Iter est ad vmbras, carcerisq; antrum mei?
Illuc eamus: cæcitas capiti impio
Parum alta nox est. Quid malè hîc superas domos
Funus, lucisq; oberro? quid manes meos
Et insepultas viuus exequias traho,
Mihimet parentans? reddite sepulchro suum,
Aut rupis alta condite abstrusum specu.
Non ille primis solibus pateat locus,
Non ille seris. quid mihi impendat diem
Perdatq; Phœbus? Nocte non vnâ obrutus
Liberior illic questubus vitam exigam,
Et iusta genitor liberis soluam tribus
Forsan inhumatis. lachrymas oculi negent;
Meliùs inanes sanguinem voluent genæ.
Numquam coire patiar hæc venas manu,

Scrutabor vngui vulnera, & saniem extraham;
Non alius imber hos magis luctus decet.
Heu me! per ipsas vrbis ingredimur vias,
Sentio, videmur: verba, quod possum, audio;
Tandemq; nostris aliquis ingemuit malis.
Seu Medus ille est victor, & duro quoque
Vel ab hoste pietas exprimit luctus suos;
Siue est Hebraus, voce qui timidâ ingemit,
Spectatq; trunci triste simulacrum Ducis;
Siue hunc & illum miseret, vtrumque alloquor.
Mihi dare gemitus parcite, haud pro me queror.
Dies ademptus, & patri ingesta orbitas,
Sed tum videnti: vincla, carcer, seruitus,
Vindicta leuis est; ferre quod merui, fero.
Nil ille lacero moueat è vultu cruor:
Meus est: nocens est: alius hanc vestem imbuit,
Patriumq; nati sanguis infecit sinum:
Innocuus aliquid iste virgineum rubet,
Lacrymisq; dignum: cacus hoc etiam scio.
Captiua turba, Filia heu! quondam Sion,
Lamenta, lacerum crinibus vulsis caput,
Vestrosq; planctus filij insontes petunt,
Non pater iniquus. Perferam hanc molem mali,
Clarisq; nimium rebus euoluam miser
Perplexa nuper fata: prastabo fidem
Vtrique vatum, ponè victrices rotas
Cùm pars triumphi magna Babylonem inuehar.
Sed non videbo; luce ab amissâ hoc erit
Solamen vnum. NAB. *Macte diuinum caput,*
Oracla funde. SED. *Ludimur? an aures mihi*
Violauit illinc hostis infandi sonus?
Non ludor; hic est bellua: irarum nouos

Suffigit

Suffigit animo redditus ſtimulos dolor.
Fit omne rurſus, & recrudeſcit nefas.
Regum tyranne, ſaculi exitium, lues,
Conuiua miles; fortis ad puerûm necem,
Sed patre reuincto; ſceptra quid fœdas manu?
Non tibi vetuſtum nobili à ſtirpe eſt genus,
Tellure natus regium inceſtas decus.
Solymam tui vicere, poſt pugnas tuum eſt,
Puerûm cruore ludere, & ſtratâ ſuper
Bellare menſâ. NAB. *Quis mei indicium facit?*
Luminibus orbi forſitan Apella vident?
SED. *Viſu carentem cetera vt lateant ſatis,*
Tu non latebis. coge membratim mori
Reliquos per artus, omne quò voces meant
Iter recide: non tamen ſenſum tui
Abſtuleris vmquam. Abſiſte qui noſtem hanc regis,
Solus ſagaci nare deprendam feram,
Frangamq́ morſu. NAB. *Quin tibi procacem priùs*
Linguam hanc reuelli iuſſero: SED. *At vultu ſatis*
Tuam tacens mutuſq́ barbariem loquar.
NAB. *Moriere.* SED. *Quis me compotem voti facit?*
Non eſt tyrannus; moriar: ô latum diem!
Te, te vel vmbra Tartari erumpens ſpecu,
Te pater inultus prole cum totâ petam:
Stygiamq́ vibrans propiùs ac propiùs facem,
Sequar vſque & vſque: nulla nox animum tibi
Faciet quietum, nulla ſecurum dies.
NAB. *Vmbras minare, ſpectra quæ caci vident,*
Dum tibi ſuperbo colla proſubigam pede,
Viuumq́ viuus ipſe poſt currum traham.
Curate famuli, tota Babylonem ocyùs
Pompa vt ſequatur; iſte pratentans viam

Baculo ſenili, currui adiunctus meo,
Diadema victi præferat regis notam.
SED. *Ibo, ibo, magne Ductor, & fortem manum,*
Clarumq́ꝫ facinus hiſce teſtabor notis.
Adeſte populi, quoſq́ꝫ ſublimis videt
Mundi Bootes cardinem ignauum premens,
Et queis peruſtum verticem Phœbus rotâ
Propiore criſpat. Nullus hac taceat dies:
Totiſq́ꝫ ſæclis audiam infelix pater,
Dum tu tyrannus. Adſit, & vindex notet
Quo te minorem gerere detrectas, DEVS,
Summáq́ ſeruet liberis epulum tuis.

CARO-

CAROLI MALAPERTII
è Societate IESV
DE VENTIS
LIBER I.

Quo tempeſtas deſcribitur, quæ Feſtis Paſchalibus in Belgio viciniſque locis magnâ ſtrage deſęuiit, an. M. DC. VI.

INGENTES ventorum animos, æquataq́ passim
Tecta ſolo, vulſas imis radicibus ornos,
Et maria aggeribus latè exundantia ruptis,
Dicere fert animus. Tenui tu Spiritus aurâ
Alme faue, dexterq́ meos illabere ſenſus:
Pande mali cauſſas; quo tandem à crimine pœnas
Exigerent Superi: nec enim licuiſſe putandum eſt
Indomitis tantum veſtro ſine numine monſtris.
Lucidus aurato ſignabat vellere menſem,
Romani pridem emeritus dux Corniger anni;
Chriſtiadæ inferias Seruatoriq́ ſepulto
Iuſta dabant, fuſi viduas de more per aras,
Phœbe iterùm reddente dies, quos ſemper acerbos,
Semper honoratos pleno vehit ardua curru:
Cùm bona plebs operata ſacris luſtralibus, omnem
Eluitur ſcelerum labem, caſtuſq́ Sacerdos,
Victori meritos rediuiuo inſtaurat honores.
Hæc Pater omnipotens cælo ſublimis ab alto
Spectarat placidus, vultu quo ſoſpitat orbem,

Oceanoq́ hyemes & cælo nubila differt.
Postera sed primo vix effulgebat Eoo
Orta dies, studiis aliò in contraria versi
Mortales, quò quemque suus rapit ardor, honores
Dimittunt & festa Deûm, curisq́ profanis
Inuigilant. Iuuenum hinc portis globus emicat ardẽs
Altus equis, campoq́ celer se immittit aperto:
Retia torta manu, densis venabula nodis,
Quaq́ suo nomen fecit sibi fistula bombo:
Fistula quàm meliùs proauis incognita nostris!
Est animus fixo nota ad diuortia gressu,
Impauidum ferro pertundere cominus aprum;
Aut tacitâ imbelles indagine cingere ceruos,
Et timidas agitare feras; Superûmq́ Deiq́
Posterior cura est; nulla, aut abitura recursat.
Parte aliâ ciues alta sub mœnibus vrbis
Aut viridi longos metantur in æquore saltus,
Aut iaculo & longè certant fallente sagittâ;
Seu fixisse scopum placuit, seu fortè volucrem
Exiguam, summis quam pertica nubibus infert.
Victori pretium laus est; sua præmia laudi,
Argento patera & cælatis aspera signis,
Aut nitidæ spolium peregrino ex alite cristæ.
Turba fauet, densaq́ viri cinxere coronâ
Visendi studio, pars & certare parati.
Ilicet intereà vacuas Orator ad aras
Increpitat, creberq́ quatit sacra pulpita: rarus
Oscitat auditor, somnoq́ ad singula nutat.
Pars etiam, obscuri quæ turba est plurima vulgi,
Prô scelus! in fœdis totum temulenta popinis
Exhaustura diem, certatim pocula siccant
Ad numerum, versaq́ altè ceruice supini

Annua iam Paschæ Christiq; obliuia potant.
Addidit hinc aliis animos & cornua Bacchus;
Seu Bacchus, seu pingue zythum; mala iurgia fer-
Area lymphati est permicta popina duelli, (uent.
Arma quadræ, cyathi, durâq; rigentia testâ
Pocula, nec tales depromptus culter in vsus.
Mox aliis captatq; pedes, linguamq; reuinxit
Infusus pater: arcta via est, quâ curribus ipsis
Ampla patet, caput huc, illuc, & vtroque vacillat;
Obliquum titubata legunt vestigia Sigma.
Non tulit Omnipotens, iustasq; exarsit in iras.
Vsque adeóne tibi excidimus gens impia, nec te
Relligio vlla tenet? huc Nati nempe redibant
Et positi luctus, & iam surgentis honores?
Hac gemitus, hac spe lacrymas miseratus inanes
Dignabar veniâ, vt quæ vix hesterna piassent
Sacra, nouis hodie cumulares crimina probris?
Vt mea, quæ potui Paschalia dicere quondam,
Orgia nunc Bacchi aspicerem, Circiq; furores?
Scilicet ista DEVS *tuto cessator Olympo*
Dissimulatq; volens, brutisq; Ceraunia telis
Nequidquam exagitat, cælo nec fulmina ab alto
Infandum fandumq; inter discrimina norunt.
Non ita: quin meritis isthac iamiam improba pœnis
Belgica dedisces, priùs hanc quam visa recondant
Astra diem: iuuat & nostrum furere ante furorem.
Ite Noti; totas, iubeo, diffundite vires,
Securosq; mei nimiùm, nimiumq; salutis
Oblitos, memores faciat sua quemque ruina.
Dixit, & in verbo laxo se carcere promunt
Aeolij fratres, numeroq; & viribus æqui,
In Zephyros Eurus, Boreas moturus in Austros,
Fronti-

Frontibus aduersis sese in certamina poscunt.
Discordes animis; iussiq; diurna pacisci
Fœdera, vix pacti tandem socia agmina iungunt,
Vnam omnes versi in rabiem, quà Phœbus anhelos
Hiberno properat sub sidere mergere currus.
Ergo ruunt misti, densiq; & proxima frustrà
Aequora sulcantes, nullis tamen imbribus illam
Prætexêre diem, celeres néve humida cursus
Nubila præpediant, siccis sunt faucibus Austri.
Non liquidum cura est assurgere in æthera pennis;
(Lenta regunt, & lenta regant sua flamina nubes,
Liberior si quas subuexerit altiùs aër;)
Fert furor in terras: in terras impete prono
Incubuere omnes: nec totum ingentibus orbem
Flatibus obuoluunt, nostros, mirabile, fines
Cladibus emensi, posito vel murmure sidunt,
Aut eadem gyro in spatia breuiore recurrunt.
Vt celer ancipiti bellator in agmine Parthus,
Parthus equo fidens, versisq; in terga sagittis
Inuictus fugit, & victor, similisq; fuganti
Improuisus adest tergo, sequiturq; sequentes.
Horrebant magis atque magis stridoribus auræ
Et sonitu silua, terrarumq; ardua planctu:
Respicio circùm (liceat non vana referre)
Arrexêre comæ, gelidus formidine sanguis
Corda subit pulsans: nec sat rationis in illâ
Mente fuit, fuit illa tamen; visusq; minari
Triste aliquid, toruúmque, mali iam conscius æther.
O DEVS! *ô nullum, dixi, sit in omine pondus.*
Dilapsi vacuo paulatim ex æquore ciues
Tuta petunt, Circi ludos & gaudia venti
Vana ferunt, iuuenum cursus libratáq; saltu
Corpora

Corpora proturbant: nictat iaculator acuto
Sortitus fortunam oculo, sed mota sagittam
Fallit auis, iussum nec seruat arundo tenorem.
Intereà leuibus primùm proludere damnis
Cœperat vrbe furor per culmina summa domorum.
Ac veluti, totas olim dum colligit iras,
Riualem fremitu sparsaq; lacessit arenâ
Taurus, & attrito prurit iam in prælia cornu,
Exspiransq; fero geminam de pectore nubem
Pascua nota petit: primis sic flatibus Euri
Triste rudimentum, validaq; exordia pugnæ
Exercent agiles; nam quà fastigia iunctis
Conueniunt tignis, & partes desuper imbrex
Amplexus geminas coëuntia tecta coronat,
Moliri incipiunt aditus, stragiq; futuræ
Arte parare viam, dum sese partibus imis
Insinuant tenui spiramine, moxq; reuulsa
Abripiunt, vacuoq; ferunt caua tegmina cælo:
Inde alia ex aliis centum; tegulisq; per vrbem,
Inuisoq; pluunt venti, non Iuppiter, imbre.
Acrior hinc rabies excelsâ mole caminos
Culminibus quatiens agit huc illucq; labantes;
Nec valido tantùm obsistunt retinacula ferro,
Quin collapsa ruant fumantia denique tectis
Pondera, & ingentes pandant quàm lõga fenestras.
Horum vnum vt fuerat, visu mirabile, totis
Sedibus & summi depulsum vertice tecti,
Restitit integrum; rapido sic turbine ventus
Implicitum tulit, & crebros vbi torsit in orbes,
Fixit humi rectum, toti spectacula vulgo.
Dum procul hæc rerum miror portenta, stuporem
Horroremq; inter, validi sub fornice tecti:

Fortè

Fortè puer, vestemq́; luto vultusq́; decoros
Fœdatus lacrymis, gressum celerabat anhelum,
Radebatq́; via aduersâ regione latebras;
Nec gemitu, nec sic duro securus ab imbri.
Aggredimur, foribusq́; volens succedit apertis.
Combibere hinc lacrymas iussus, fariq́; dolorem,
Incipit: O cara, ô frustrà mea cura columba
(Risimus, ille iterùm in fletus) quo denique planctu,
Heu misera! possim vestros æquare labores?
Longiùs à tectis sulco tum pauca recenti
Grana legebatis, nidis implumibus escas:
Hæsistis nimiùm, nimiúmque. Heu dira libido!
Gratior est auibus quoque non concessa voluptas.
Esca domi in promptu est, iuuat indulgere labori,
Seminaq́; ignotos circùm furtiua per agros
Surripere, ast hodie certè constantia magno.
Horrebat validis stridens Aquilonibus æther,
Cùm procul esse domo sensi mea gaudia: curro,
(Nec tenuit mater) postico elapsus, & amens
Persequor hac illac, per deuia rura, per hortos,
Per salebras: at enim nec sibila nota palumbes
Accipiunt, nec iam solito se tramite possunt
Tollere sublimes, conatæ plurima frustrà,
Vt vaga transuersos dum carbasus excipit Austros.
Nunc humiles tentare vias, nunc æthere celso
Impetus ire fuit; non hac, non illa recursum
Aura dedit, rapiunt aliò in contraria venti.
Illa hirsuta pedem, maculosa coloribus alas,
Blandula, quæ tactus vltrò affectaret heriles
Sponte manum insistens, dum se tulit ardua cælo,
Præcipiti compulsa noto saxa horrida contra
Impete collisa est, animamq́; in nube reliquit.

Hæc

Hæc quâ non fuerat totâ fecundior vrbe,
Aut dare concussis plausum felicior alis,
Iam propè tuta tenens, ingenti abrepta procellâ
Præda (nefas, ciues!) alieno decidit horto.
Furem etiã in mediis quemquam iuuat esse periclis?
O facinus! noui has, Prætor quoque nouerit ædes;
Faxo equidem haud longùm furto lætentur inani.
Talibus ardebat roseo puer ore querelis,
Multa gemens casusq; suos, volucrumq; suarum.
Nempe animos, dixi, tangunt sua damna minores,
Sollicitos quantum nec regna labantia reges.
Fert altas longè intereà lateq; ruinas
Iam grauior pestis: non vnam in montibus ornum
Sollicitant Zephyri, siluis extrema minantur
Excidia, aut extrema ferunt; radicibus imis
Mille simul quercus ingentia corpora vertunt,
Insternuntq; solo, quasi si violentior amnis
Aggeribus ruptis tenues affligat aristas.
Vidi ego iam solis pomaria consita truncis,
Brachia habent campi: mœsti sua quisque requirunt
Agricolæ, aut hyemi saltem solatia duræ,
Aut quos cura subit laudatâ ex arbore quondam
Ligno infelici genitalem immittere ramum:
Ver fauet, & libris oculos inolescere tempus.
Et benè, quòd frondes gemmanti è cortice primùm
Rumpebant tunicas; vmbrâ si ramus opacâ
Obstaret Zephyris, siluas & funditus omnia
Vasta darent, seri carpsissent poma nepotes.
Heu genus innocuum! gens fraudum ignara doliq;,
Heu miseri! luitis dominorum admissa coloni.
Ecce alibi prono nutant dum vertice pomi,
Vos contrà obnixi furcis, & viribus itis.

Cum

Cum stabulis armenta chaos voluuntur in vnum:
Argillâ tenui congesta mapalia, & ipsi
Arbuteo occumbunt intexti vimine muri.
Aura leues verrit culmos, stipulamq́; volantem:
Pauperis at tuguri tantùm non condita busto,
Prouida subduxit si qua sua pignora mater,
Stat misera, & passis inclamat crinibus ardens
Incassùm superos, imos; tot vota precesq́;
Discerpunt, nulli superûm exaudita, procellæ.
Nec minùs vrbanas venti grassantur in ædes,
Effunduntq́; solo, quamquam sua mœnibus altis
Culmina condensant, numeroq́; & mole tenent sæ.
Olli indignantes magno cum murmure circùm
Vestigant aditus, paruisq́; datura ruinam
Culminibus latè turrita cacumina sternunt.
Sequanicæ quondam fuerat contermina ripæ
Belgica, nunc contenta nouo discrimine, Ponto
Extremos hominum Morinos, Francoq́; ruenti
Obiicit Atrebatum, duris iam nobile bellis,
Ausoniis cinctus Cæsar cùm Iulius armis
Gallorum edomuit fortissima pectora Belgæ.
Christiparæ hîc templum solido de marmore surgit,
Relligione potens, donis, & numine Diuæ:
Templum augustum, ingens; vbi quondam in nube refulsit
Nocte super mediâ, & cæli de vertice Virgo
Ferre facem visa est, diræ medicamina pesti.
Arthesios passim populos sacer ignis edebat:
Fusus humi Antistes Superos in vota vocabat,
Mortaliq́; manu donum immortale recepit.
Inde (fide maius) tot ceram in millia fudit,
Tot fudère alij deinceps, funduntq́; minores,

Auxi-

Auxilia in varios hodieq́ salubria morbos;
Virgineum tamen illibato pondere donum
Semper idem, semperq́ nouum tot sæcula constat.
Hac pariter casti seruarunt ade nepotes
Quod pluit, & glebas olim fecundat inertes
Manna (Stridonensi iam tum res cognita Patri) Hieron. in Chro. an. 371.
Rigiacos diro vitiat cùm sidere campos
Agricolis inuisa lues, & letifer annus;
Ni Superûm rector duros miseratus agrestes,
Frugiferam molli stipasset vellere nubem,
Misissetq́ satis: quales struit vndique floccos,
In tenues bombyx cùm sese euiscerat artes:
Tantus amor docti est operis: vix pollice Seres
Arguto relegent fila impermixta puellæ:
Tale fuit, quod Manna pij dixêre coloni.
Partem adytis posuere sacris, atque orbe remenso
Festa redit veteris semper noua gratia facti.
Templum olim magno positum molimine ad auras
Arserat, & vasti per tigna calentia tecti
Tum quoque voluebat scelerata incendia Caurus.
Nunc iacet excelso planum pro culmine culmen,
Nec tegulas pudet ingenti mutasse metallo:
Ardua murorum tamen hinc fastigia, & illinc
Restiterant, flammæ saltem monumenta nefandæ.
Hæc quoniam nudo superabant vertice, celsis
Ardebant validi detrudere sedibus Euri;
Occiduosq́ adeò templum quà spectat Iberos,
Magna ruit magnam cuspis factura ruinam.
Tecta, trabes nexæ, quà vi, quà mole fatiscunt:
Mox gemino fornix venientem pondere pestem
Non tulit, & victâ terram compage petiuit:
Dat gemitum tellus, cœlum tonat omne tumultu;

Immissis

Immissis Boreas liber bacchatur habenis,
Puluceream glomerans augusta per atria noctem.
Quò ruitis furiæ? si crimina nostra piatis
Vltrices, huc vsque licet: quò tenditis vltrà
Sacrilegæ? damnis animos (si tanta libido est,
Et furere vsque placet) damnis satiate prophanis.
Heu mala! deuoto rabies truculentior igne,
Qui veteris quondam depastus culmina templi,
Horruerat temerare sacra penetralia sedis.
Parte aliâ mediæ turris circùm imminet vrbi.
Non tulit vlla caput cælo concinnior vsquam:
Martius hinc resonat terror, pridemq; videri
Francorum solitæ hinc acies, & candida signa,
Dum gererent magni quondam bella horrida Reges:
Nunc stabili (ô melius!) iunxerunt fœdere dextras,
Connubio pariter mixti, geminisq; hymenæis.
Vertice sublimi quà marmora nexa coronam
Immensam coëunt, nodum & curuantur in vnum,
Stat Leo, monstrum ingẽs, qui ferrea, quãtus & ipse
Ferreus, aduersos vexilla obtendit in Austros.
Scilicet hîc rabidæ strident immanè procellæ;
Hîc Notus, hîc Aquilo, hîc alij, ceu cetera nusquam
Bella vocent, omnes cuneum addensantur in vnum.
Vicini excessêre adytis, quibus ardua turris
Desuper impendet, trepidi quò pondere vergat,
Quam ruat in partem: miseris illa vsque minatur
Exitium, iam iamq; dabat, nisi vertice ab alto
Laxasset sua signa Leo victoribus Austris,
Hastile inflexum, & dextram miratus inermem.
Longa procul longè vexilla abrepta metallo
Instrauêre viam; repetitis passibus æquant
Attoniti ciues panditria iugera ferri.

Ergo aliò vertêre aciem, & victricia venti
Agmina; vicerunt quia sic vicisse videntur.
At non aëriis alibi fera murmura pinnis
Temnere sorte datum, & tanto superesse periclo.
Quid Neruî? quid Athum Hannoniæ meruistis Athenæ?
Quid Grudiæ summi mulctata culmine tecti?
Totáq; aliæ truncis fœdata turribus vrbes?
Nec vos, ô patrij Montes, pietasq; fidesq;
Defensos dederint; vellent pietasq; fidesq;.
Flebat Athum, flebant Grudiæ tua funera Musæ,
Iuste ô Pieridum iustissima cura Sororum,
Belgarum decus ô Lipsi! sed morte quietus
Componi placidâ, nec in hos superare fragores
Debuerat Iustus, quo pacis amantior alter
Non fuit in Belgis, nec Pallados induit arma.
Hannoniæ violas, Grudiæ date lilia Athenæ;
Non alio pôsthac tantum surgetis alumno.
Est vbi perfractis rabies se insana fenestris
Subter tecta ferat, totamq; à culmine molem
Corripiat sursum, vacui ludibria cæli.
Attoniti trepidant immissâ luce penates:
At Zephyri (testata loquor) tectumq; trabesq;
Aut medio posuêre foro venalia, notis
Aut procul à muris sublimè volantia portant
Insuetum per iter, penitusq; in valle recondunt.
Hîc vbi defixâ miles vigil excubat hastâ,
Sortitusq; vices & propugnacula pernox,
Perdius, æternâ muros statione tuetur,
Parua domus steterat, subitos munimen ad imbres:
Quales, dum patriam voluit totosq; penates,
Lapsibus impositas agit armentarius Afer.

Dese-

Deseruêre alij malè fida mapalia, solus
Inq; casâ celsoq; audebat ab aggere VVallo
Increpitans dictis vrgere procacibus Austros.
Non tulit hoc animis tantumq; audere proteruum
Dudum indignatus Boreas, tectumq; virúmque,
Horrendùm infrendens, muri cum parte reuellit.
Nec satis; incumbit lapso, pronumq; supinumq;
Insanos rotat in gyros, nunc desuper vrgens
Præcipitem barathro, nunc alta ad sidera raptum
Alternis tollens: postem ille amplexus & hærens
Vsque tenet, tenuitq; (animos timor ipse ministrat)
Et tandem incolumis campo subsedit aperto.
Vix caput attollit, titubant vertigine sensus,
Ignotusq; sibi ignotam circumspicit vrbem.
Inde sui sensim memor, ingratusq; salutis,
Debeo nil vobis, dixit, mala murmura venti;
Perdere quem vultis, nimiùm seruastis iniqui.
Tu quoq; Magne Ducũ nostros Henrice tumultus
Hausisti propior, cùm bello & sanguine nullo
Arma manu posuit Sedanum, culpamq; probrumq;
Henrico (hoc vno poterat) victore redemit.
Vidisse, & vicisse fuit; tantum instar in illo est.
Non tamen hæc fuerat trucibus reuerentia ventis:
Tu quoq; Magne Ducũ stragis pars magna iaceres,
Esseda ni prudens vitares. Esseda semper,
Esseda vitares, Henrice! hoc ipse monebat
Sequana, deiectos placido cùm gurgite Reges
Agnouitq; suos, & castis reddidit vndis.
Ah miserum! in quantos seruabant fata dolores
Pectora, tot pugnis, tot frustrà erepta periclis,
Pectora deuoto nimis, heu nimis obuia cultro!
His magis atque magis furia successibus ardent,

Exul-

Exultantq; alacres: palantia qualis in armis
Agmina proturbat, totoq; agit æquore victor.
Sternere tecta piget; Superûm ni cura resistat,
Diluuio maria ac terras miscere laborent.
Belgica quà gelidam iacet inclinata sub Arcton,
Oceanum & crebris habitant freta consita terris
Mattiacusq; ferox, & iam tersâ aure Batauus:
Ponto ubi Natura parens sua littora fecit,
Aut rupem, aut latè tumulos squallentis arenæ:
Vix humiles illic monstro allatrante tuetur
Incola, vimineo quas condidit aggere ripas.
Sæpè domum salsâ madidas aspergine vaccas
Pastor agit; sæpè exiguæ medio æquore terræ,
Quoquò aciem flectat, pontum vndique, & vndique pontum
Prospicit assurgentem, & cærula colla tumentem.
Securos faciunt tamen hæc quoq; murmura somnos;
Tanta sui, tanta est operum fiducia genti.
Et videt, & furias agitur Neptunus in omnes:
Rusticus hæc semper mea regna colonus habebit,
Illudetq; diis, nostroq; impunè tridenti
Improbus? at non hæc hodie patiemur inulti.
Dixerat: & triplici confertos cuspide fluctus
Impiger exstimulat, simul hoc, simul incitat vltrò
Iam coniuratos ripam conuellere ventos.
Terrarum exitio geminæ cælumq; salumq;
Agglomerant pestes, animos dant flatibus vndæ
Crispatæ alternis, animos dant fluctibus auræ,
Ingentiq; ferunt cumulo, mox alter & alter
Arietat in laceras immani pondere ripas.
Nequidquam agricolæ, quà moles victa dehiscit,
Fascibus instaurant, intruso & cespite rimam.

Nempe alibi ſæuo adnixus Pater ipſe tridenti,
Nereidum Phorciq́ chorus, totáq́ humida ponti
Numina damnatum certant reſcindere littus.
Ceu cùm ſumma dies, atque illatabilis horror
Extremùm miſeros vocat in certamina ciues;
Hîc ſimulant, vaniſq́ vrgent aſſultibus hoſtes,
Hîc trepidâ obſeſſi murum cinxêre coronâ:
At iuuenum furtim lectiſſima corpora ductor
Sortitus, tacito compleuit milite vallem,
Inuiſuſq́ ſubit diuerſa mœnibus vrbis,
Arma manu exitiumq́ ferens. ſic territat illinc,
Hinc ferus incautos Neptunus inundat agreſtes.
Egregium verò & facti memorabile nomen,
Victa dolo centum ſi ruſtica turba deorum eſt.
It mare in ignotos effuſo gurgite campos,
Agmine conuoluens magno ripáſque, viróſque,
Culmináque, attonitaſq́ feras, ſyluamq́ reuulſam,
Et pecus, & ſtabulum, ſtabuli pecoriſq́ magiſtrum;
Omnia pontus habet, ſalſaq́ voragine verſat.
Naufraga per tumidos iactantur corpora fluctus;
Tum quoque complexu implicita (miſerabile viſu)
Pignoribus matres, nec mors pia vincla reſoluit.
At non vſque adeò Belgas exoſus ad vnum
Omnipotens genitor, totam vt peſſumdare gentem,
Aut ſinat ire truces extrema per omnia Cauros.
Millia tot puras tollunt ad ſidera palmas,
Tot Patriæ precibus pacti votiſq́ ſalutem
Sollicitant Diuos, onerantq́ altaria donis.
Vincitur, & vinci Patris clementia gaudet;
Attonitoſq́ adeò populos miſeratus ab alto,
Iam placidus, Furias, inquit, compeſcite venti:
Irarum ſatis eſt: ſatis iſta ſuperq́ notarint

Excidia æternis Pascha indelebile fastis:
Profit & hoc olim doctos meminisse nepotes.
Dixit, & inuiti posuêre ferocia sensim
Corda Deo mulcente Noti: latebrisq́; relictis,
Quisque suas relegit, pronâ iam luce, ruinas.

CAROLI MALAPERTII
è Societate IESV
DE VENTIS
LIBER II.
Quo de Ventorum origine & progressu differitur.

HACTENVS *insanæ furias stragemq́; procellæ*
Horruimus pauidi: liceat nunc denique longo
Soluere corda metu, rerumq́; per abdita ductos
Scrutari extremâ ventorum ab origine caussas.
Dicite Castalidum lectissima turba sororum,
Quis furor in tantum tenues exsuscitet iras;
Quid molli faciat duros in corpore motus.
Dicite; fas vobis caussas penetrare latentes,
Cælestes animæ, miseræ nil lucis egentes:
Nos dubij rerum, cæcisq́; ambagibus acti,
Prætentamus iter, densisq́; erramus in vmbris.
Corpora quæ primùm stabili compage reuinxit
Ponderibus distincta suis, magna hospita magnam
Mens habitans molem, totos illapsa per artus

Vna eadem variis animat virtutibus orbem:
Ac veluti (si parua licet componere magnis)
Cùm numerosa sonat docto sub pollice syrinx,
A tergo famuli folles tolluntq́; sub auras,
Alternisq́; premunt; immissus voluitur aër
Transtra per & forulos, spatiisq́; elapsus iniquis,
Disparibus vocem calamis animamq́; ministrat.
Sibilus argutùm garrit, tuba clangit acutùm,
Mollior immemores rapit area fistula sensus;
Tardior incessu Diuûm per tecta remugit
Bombus, & admistâ modulos grauitate minores
Sustinet; adloquitur vocum concordia discors.
Non aliter mundi varios Mens fusa per artus,
Impigra diuersum, quæ cuique est indita virtus,
Vrget opus: quantumq́; vsquam Natura creatrix
Parturit, auxilio, & præsenti numine firmat.
Huic ne igitur tantos ventorum adscribere motus
Et vires placeat, totum vt conuoluere pontum
Et spatia immensam possint diffusa per æthram?
Ipsa quidem inter se multâ vi prælia miscent
Corpora, seu calidis presso pede frigida pugnent,
Seu discreta locis sine pondere habentia pondus,
Motibus aduersis summa ima ruantq́; ferantq́;:
At quoniam immenso tantum sese æquore pandit,
Qui propior terris mundum circumfluit humor,
Aëriiq́; sinus, quantum nec maxima possit
Fundere se virtus, quam noxia corpora tardant;
Corpora magna cient, campisq́; liquentibus vrgent,
Aut DEVS, aut nullo concreta corpore mentes.
Ni faciant, longo putrescere tanta necessum est
Corpora senta situ, vitiumq́; affundere viuis.
Ergo leues agitantq́; auras, & totâ reuoluunt

Æquo-

Aequora, disiectasq́ vetant inolescere pestes.
Nam quid opus vanum toties damnare laborem,
Et reflui maris obscuras tentare latebras?
Quas malè tot seclis infelix cura Sophorum
Persequitur caussas, scis ipse, & scire fateris,
Non satis ancipites Natura euoluere cursus.
Vsque adeóne piget propiùs res visere nostras
Cælestes animos, cælo vt lucentia ducant
Sidera sublimes, temnant mortalia? non hæc
Iussa dedit Rex idem hominum Diuûmq́ repertor.
Quin potiùs (sic vera canunt oracula) nobis
Voluitur, & rerum series immensa laborat.
Sic saperet quondam, quisquis fuit ille Sophorum,
Quem ferEuripi refluo se mersit in alueo.
Nunc quoque scitatur caussas ignarus; at amnis
Itq́ reditq́ viam, & manes sub gurgite versat.
Si tamen Oceani tam certâ lege regressus
Hactenus imperiis varium & mutabile semper
Luna regit, neque vim occultam terra ipsa retundit.
Quanta potest, & quanta iacet, cùm verterit orbem
Vesper, & oppositis noctem quoque diuidet Indis;
Cur non aura suos æstus, sua sidera norit?
Fas equidem & Zephyris genus altũ accersere cælo;
Nec fuerint patri indecores, seu Iuppiter illis,
Seu Saturnus erit genitor, seu sidere ab vno
Ventorum nequeunt discordia semina nasci.
Ecquid enim potiùs? nec cælo ardentia desunt
Lumina, nec quisquam hæc, vt sint figmẽta, refellat.
An celeri potiùs rapitur vertigine Olympus,
Instigatq́ Notos, conuoluitq́ æthera secum?
Vt teres intortâ turbo dum fertur habenâ,
Dant animos pueri, pendentq́ in verbera circùm,

Ictibus ille ferox procursu concitat auras,
Et totidem implicitas secum contorquet in orbes.
Forsitan & ventum terræ omniparẽtis alumnum
Crediderit quisquã, & prisca est pro teste vetustas;
Fama licet longis propè nunc aboleuerit annis.
Namque vbi terrigenas immania corpora fratres
Ignibus Altitonans, & montibus insuper altis
Obruit: antiquos necdum satiata dolores
Magna parens, luctuq́; nouo iam saucia pectus,
Ne tamen hos Superi tantùm iactate triumphos,
Sunt fecunda mihi bellorum viscera, dixit:
Monstra dabo, fratresq́; alios, quibus æthere ab alto
Gorgoneam frustrà prætenderit ægida Pallas;
Ausuros ipsumq́; Iouem, tela inter & ignes
Fulmineos, liquido pauitantem impellere cælo.
Nec mora, qui cæcis olim torpebat in antris,
In Zephyros vapor omnis abit; maternaq́; primùm
Circũ claustra fremunt monstra indignata tenebras:
Æternis trepidat concussus sedibus orbis,
Succutiunt quoties imis fera terga cauernis.
Ipsa parens partu in tanto gemebunda laborat,
Visceribusq́; Notos exspirat ad æthera ruptis
Iam validos, iam iamq́; hyemes miscere paratos.
Inde ferunt pigrumq́; lacum graueolentis Auerni,
Aetnamq́; Liparámque, & celsâ mole Chimæras,
Totq́; alibi nigrâ patuisse voragine fauces:
Quas modò vel flammis incendere nubila cernas,
Ætheriis Stygios dum miscent ignibus ignes;
Nunc sonitu missam horrendo glomerare fauillam,
Turbinéque, & saxis cælum pulsare reuulsis.
Vitę Xa- *Talia fama recens, nec nostro antiquior æuo,*
uerij l. 2. c. 14. *Exhalasse Erebo cinerem spiracula narrat,*

Hic vbi non vnum densâ caligine solem
Pumiceæ nubes cælum eripuere diemq́;
Maurorum ex oculis: Phœbum quoq; primus adorat
Maurus ad Auroram, trãs & Garamãtas & Indos,
Gens effrana virûm; per ludum spicula vibrant
In latus innocuum, nocituraq́; toxica miscent:
Nulli fas tutò sceleratam insistere terram.
At meritas Superis pœnas, & digna scelesti
Supplicia expendunt, quoties Acheronte sub imo
Tartareos Pluto iubet expurgare caminos
Tisiphonen, dirarumq́; agmina tota sororum.
Illæ instant operi haud segnes, pallasq́; reuinctæ
Sanguineas, dextrâ horrendum posuere flagellum.
Partitæq́; locum, quà se suspectus ad auras
Faucibus exesis aperit, cinerem, cineremq́;
Sulphureum eiectant, torquentq́; liquentia saxa:
Intremit, & tantâ penitus vi Maurica tellus
Ictibus assultat, refugitq́; exterrita Thetys.
Intereà siccâ ningit cælum omne pruinâ,
Exæquatq́; vias tectis, pecudumq́; per agros
Obruit & busto viuentia corpora condit.
Parte aliâ antennas ventis intendit Iberus,
Præcipitatq́; moras, remis adnixus & aurâ
Hospitium infidum & pollutam linquere terram.
Nec fugit ille satis; remos, & lintea puluis
Degrauat, inuisoq́; gemit sub pondere puppis.
Nempe alios olim caua robora fundat in vsus
Nauita, nec cineres immensa per æquora vector
Iuerit extremi quæsitum è finibus orbis.
Est vbi præcipiti tellus abscessit hiatu
Feta vterum, semperq́; Noto fecunda recenti:
Non impunè feret, si fortè lacessere saxo

Ausus erit quisquam, pro saxo namque procellam
Continuò reuomat, typhumq́; immanè frementem.
Heu fuge quicumque es; nullum te seruet asylum.
Quin vbi pacato siluerunt æthere venti,
Siluarúmque comis campisq́; patentibus aër
Incubat ignauus, cælo æquora tota quieto
Dissiliunt, penitusq́; vadis excita profundis
Vnda furens æstu mistas eructat arenas.
Nempe per occultos imæ telluris hiatus
Huc sese immittunt Zephyri, & dum tēdere ad auras
Cogit amor lucis, pontum versantq́; ruuntq́;.
His ergo è latebris forsan cæliq́; marisq́;
Perflantur liquidi, quaquà patet area, tractus:
Nam si immota locis non tantùm mole suâ stant
Aequoraq́; & terræ, quin subdita flamina latè
Aequoráque, & terras, sursum eluctantia vibrent;
Quidni agitent totis per purum immissa quadrigis
Sponte leues auras, nimiumq́; volubile corpus?
Nec te præteream tacitū, aut tua dogmata Musas
Magne Stagirites vmquam celebrasse pudebit.
Hoc erat alma mihi dudum quod vellicat aurem
Melpomene: Potuítne tibi tuus ille Magister
Excidere ingrato Sophiæ qui maximus auctor
Nuper erat? Parce ô, dixi, mihi maximus ille,
Musa, fuit nuper, sed erit mihi maximus olim.
Nunc quoq; nō temerè est magni quòd sensa Sophistæ
Condita seruabam summâ dicenda Camœnâ.
Tempora qui rebus statuit metásque caducis
Phœbus, & ardenti collustrat lampade terras,
Lumine frigus iners, & mundi decoquit humorem,
Aetherium inspirans aurai simplicis ignem.
Nec patulo salsos tantùm bibit æquore fluctus;

Sed

Sed tenues subit in venas, & hiantia laxat
Spiramenta, leuis veniat quà fumus ad auras,
Humidus in grauidas glomeratur frigore nubes:
At calido cursum qui semine siccior vrget
Ventus erit, medio cùm frigus in æthere contrà
Agmina densabit, Zephyrumq; retundet anhelum,
Cui sua spondebat iam cælum & sidera virtus.
Hoc cauet, atque aditus obiecto frigore prudens
Iuppiter obuallat, superiq; impunè quieti,
Supra hyemis Boreæq; minas, lenta otia ducunt.
Emicat ille ardens iterúmque iterúmque, sed altos
Aeris hyems animos latè intersusa coërcet.
Ergo latus petit indignans, camposq; liquentes
Turbat agens secum, quà pronior impetus: vt cùm
Oppositos frustrà in scopulos impegerit amnis,
Spumea saxa sonant, suaq; in vestigia retrò
Vorticibus redit, illisumq; reuoluitur agmen:
Gurgite mox ruit obliquo, cacumq; per imas
Quærit iter valles. Cursu non segnior illo
Curuatis ventus spatiis supera alta pererrat:
Orbe sed in tanto possit via recta videri.
Ac velut exiguum nullo qui nomine fontem
Pauper aquæ riuus saxa inter garrulus linquit,
Hinc socias atque hinc paulatim conuocat vndas;
Fitq; deûm de gente aliquis, seu turbidus Ister
Seu Tybris pater, aut Rhodanus, Rhenúsve bicornis,
Vorticibusq; minax pontem ripasq; recusat,
Quem facili auderes quondam transmittere saltu:
Sic tenui primùm ventus qui sibilat aurâ,
Alludensq; alibi foliis innoxius ibat,
Pòst etiam validis metuendus inhorruit ornis.
Si tamen augescunt animis vt cursibus Austri,

Atque vbi iam nostrum dimorunt aëra, nostro
Proximus, huic deinceps alter succedit, & alter,
Iam quis erit modus? an series æterna mouetur,
Atque alia ex aliis numquam reditura trahuntur
Corpora in immensum? redeántne voluta per orbem
Vna eadem, totas ventorum vt sibilus omnis
Circumeat terras? num mundi extrema vacillant,
Et spatiis nutant his alternantia & illis?
Ni vacuum cæli propiùs conuexa putamus,
Atque alibi mixtum, quo corpora pulsa subintrent.
Hîc mihi de nihilo quis credat? nascitur ingens
Historia, & nulli vatum celebrata priorum:
Aggrediar tamen; & qui te malè scrupulus angit,
Eripiam paucis, si quid mea carmina possunt.
Ante chaos ternamq; Hecaten, & quidquid vbiq; est,
Extra anni solisq; vias iacet area, cælo
Altior & superis, nullus quam circulus ambit,
Nullum habitat corpus: loca noctè silentia latè
Cimmeria obnubunt tenebræ, tenuesq; per vmbras
Et Nihil & Vacuum fuscis circumuolat alis.
Hic, dum corporeis visum est excedere ab oris,
Sidereæ puro spatiantur in æquore mentes,
Et stadia & cursus signant; si credere dignum est.
An potiùs vigilum sunt somnia vana Sophorum,
Surgere dum gestit mens extra corpora, seq;
Ipsa sibi pugnans, tenebroso in corpore versat,
Aëráque, atque aliam fingit trans sidera noctem?
Hîc ego crediderim bellare duella Thrasones,
Agminaq; & totas vento disflare phalanges:
Hîc habitare animos, portâ quos missus eburnâ
Somnus inops rerum, & mentis mala gaudia pascũt;
Aut quibus ad viuum insedit febris acta cerebrum,

Cùm

Cùm simulacra vident miris malè compta figuris.
His solitum in spatiis Phœbi conscendere currus,
Cùm soles geminos, cùm bis Cadmeïa Pentheus
Mœnia miratur; furiisq́ agitatus Orestes
Nequidquam vltrices ferro diuerberat vmbras.
Ecquid enim in nihilo & vacuis discurrere campis
Posse rear, nisi Nil ipsum? nam mobile nullum
Aptius inuenias, nihili quando æquor arandum est.
Quisquis enim censes corpus per inane cieri,
Fare age, quæ nihili partes? vbi sistere motum,
Vnde venire iubes? cursus quicumque paretur,
Carceribus, metis, spatio medio, atque supremo,
Credo opus est: sed enim in totidem dispescere campi
Iugera qui poteris Nihilum, cui non fuit vmquam
Aut agri modus, aut census? quóve obsecro dices
In Nihilo partem à primâ differre secundam?
An re aliquâ? verùm nihili pars vtraque nil est.
An nihilo? vt possit primâ de parte negari,
Quod nequeat de parte aliâ? næ sic quoq; frustrà es.
Namque age, si primæ nonnulla negatio quadrat,
Non tamen & reliquis; certè his, nolísve, velísve,
Conueniet res ipsa, nequit quæ iure negari:
Atque adeò nihilum esse aliquid te iudice fiet.
Nec minùs ille animi est falsus, qui corpora fingit
Corporibus disiuncta magis distare minúsve,
Maiore vt vacuum, aut breuiore abscessit hiatu.
Scilicet inter quæ nihil est, distare putabo;
Et nihilum nihilo credam fas dicere maius.
Hoc vetuit (ni mens multorum læua fuisset)
Naturæ ille sagax Genius, quem audire magistrum
Iure soles, imum nihili, nihiliq́ supremum
Cùm diuersa negat; quando interualla locorum,

Et spatia haud aliud censet, quàm corporis ipsam
Molem interiecti; vario vt sub nomine res sint
4. Phy. c. 35. *Vna, interuallum, spatium, distantia, corpus.*
At tibi pro meritis superi plagose rependant
Io. Grã. digressione de loco ad 4. Phy. *Grammatice, à doctis primus qui transfuga castris*
Commento longè digressus in auia longo es,
Plus totâ exerrans cæli regione per vmbras,
Per tenues Nihili tractus, & tristia regna.
Quisquam hodie vanum auctorẽ per inane secutus,
Danata instaurat vigilãtum hæc somnia? quisquam
Internos fingitq́ locos, clauoq́ trabali
Partibus in nihili immotis firmare laborat?
Vos quibus à vero nondum hæc in ludicra mens est
Versa retrò, vulgi quos nondum fascinat error,
Corporeis, moneo, tantùm ne fidite spectris.
At geminas rerum pestes, Vacuúmque, Nihilq́,
Porticibus, totoq́ Sophi proscribite ludo.
Hoc velit, & magno Natura optauerit emptum:
Odit enim vacuũ alma parens cane peius & angui,
Eluditq́ dolo monstrum, aut vim viribus exit,
Insidias si quando aut vim molitur apertam,
Et vetitis rerum tentat se immittere regnis.
Vidisti nitidum in marmor cùm fortè lacunas
Verterit adstrictas Borea penetrabile frigus,
Vt solida absistant vasorum in fragmina crustæ?
Quin si aditum flabris, & hiantia clauseris ora,
Quà ducunt animam folles, ne brachia frustrà
Intendis diuersa, sinusq́ extendere certas;
Dissiliant prius. hostiles nempe optima bello
Natura insidias, vacuumq́ irrumpere sensit.
Nec putat indignum, natorum corpora mater
Si laniet; tanti est informe auertere monstrum.

Nemo

Nemo igitur vacuos cæli trans lucida fingat
Templa locos, mundi per quos nutantia ventus
Mœnia disiiciat; mundum hæc immota coërcent,
Nec vis vlla queat propellere sedibus orbem,
Si nusquam sedet, & nusquam est quò tendere possit.
Nemo iterùm sapiens vacuum citra ardua credat
Sidera, lucentemq; Hecaten, quò mota recedant
Corpora; quin potiùs nusquam vt consistere pesti
Exosa liceat, contra quam pondere vergant
Aut sursum grauia, aut tendant leuiora deorsum.
Inde putant, quorum melior sententia menti,
Longiùs impelli qua vi proiecta feruntur.
Vt cùm excussa procul Balearis verbere funda
Saxa inimica volant, liquefacti aut pondera plumbi.
Nam teretem quisquis circum caput egit habenam,
Aëra vicinum mouit, qui turbine facto
Impulit ipse alium, atque alias hic incitat auras.
Nec minus intereà Natura sedulus ardor,
A tergo spatium pulsi dum corporis implet,
Longiùs extrudit, cœpit quodcumque moueri.
Vt nequeat sonipes cursu iam effusus anhelo
Sistere continuò iussus; nam longiùs aura
Inuitum impellunt, dum primas audit habenas:
Non aliter quoque dia parens vim sufficit Austris,
Corporibus dum ponè sequax fugientibus instat.
Confertis acies veluti cùm fertur in hostem
Ordinibus, premitur pede pes, truditq; virum vir.
Ac veluti placida per stagna immota paludis,
Inclusus vapor ætherias cùm surgit ad auras,
(Seu pueri turbant iniectis æquora saxis)
Scinditur, inq; sinus curuo sese agmine fundit
Vnda vndam fugiens, alterniq; orbibus orbes;

Inſcia miratur numeratq́ volumina pubes:
Mobilior ſeſe plures ſic aura per orbes
Circinat vndariti ſimilis, cùm flamine ventus
Impulerit tenui; & quoties nouus impetus ornos
Verberat allapſu, perq́ interualla remugit
Africus, aërios poſſis tot dicere fluctus.
Non tamen aut ſpatium ventus ſine fine pererrat,
Aut redit in ſeſe, ſpirisq́ ingentibus ambit
Solis vtramque domum: gelido nam ſæpè ſub axe
Hic Boreas furit, aut ſiccis perflamur ab Euris,
Africa dum Zephyris pluuioq́ madeſcit ab Auſtro.
Vtq́ duo immenſum permenſi fluctibus Iſthmum
Oceani incurrunt; aut magno ſulphureus Nar
Miſcet agens fluuio nomen periturus & vndas,
Seq́ alio flauum mirabitur agmine Tybrim:
Sic Boreas illic verſo fit nomine Caurus,
Degeneransq́ loci in vitium, geniumq́ ſuperbi
Victoris, tepidis peſtem pulmonibus afflat.
Fac tamen & nullos inter ſe motibus Auſtros
Oppetere aduerſis; feſſi quandoque reſident.
Nempe etiam monſtris dixit ſua fata Deûm Rex;
Quiq́ capit vires, vires quoque perdit eundo,
Et tenuem exhalans vaneſcit ventus in æthram.
At dum feruet hyems, & plenas ſpiritus Euris
Sufficit in buccas, illic ſe denſior aër
Cogit in anguſtum, quò compulit impetus auras;
Parte aliâ laxatq́ ſinus, laxosq́ relictum
Explicat in ſpatium. Natura prouidus auctor
Has artes docuit, queis tenuia corpora cedunt
Succeduntq́ aliis, vacuumq́ à finibus arcent.
Hac mihi Muſa tenus tantæ ſolatia cladis,
Hoc ſaltem, vires animumq́ in carmina fecit.

Plura

Plura velit, sed plura negat fas discere quemquam:
Namque, ait, ipse DEVS *thesauris condit in imis,*
Promit & inde Notos; *at quâ ratione, quibúsve*
E rerum latebris, quærunt, quærentq́; Sophistæ.

CAROLI MALAPERTII

è Societate IESV

CHRISTVS PATIENS.

ELEGIA I.

Cœna vltima.

M*VSA quid huc properas lugubri in syrmate? frustrà es:*
Non facit ad luctus nænia docta meos.
Huc lacrymæ, huc dêsi sine lege, sine ordine planctus:
Ad numerum tantus respuit ire dolor.
Formosi luctum Ionathæ Iesseïus Heros
Fatidica possit fallere voce lyra.
Ad numerum gemitus Solymæ inter busta profundat
Lamento Vates nobilis ille suo.
Compositis fac posse modis mortalia plangi
Funera, cùm flendi de grege turba sumus.
At numeros frustrà, modulosq́; in morte requiris,
Quæ caret exemplo, quæ caret vna modo.
Scilicet arguto cane carmine; flebile quando
Christus ab infami stipite pendet onus.

Ah!

Ah! meliùs Domini obtutu defixus, & hærens,
Liquerer æternis attenuandus aquis.
Sanguineas aut mî lacrymas IESV *elice, toto*
Si tibi sanguineum corpore flumen iit.
Tuq; adeò quicumque meos bibis, ingeme mixtis
Questibus; hic agitur res tua, quisquis homo es.
Non sola est Iudæa nocens; nos cædis iniquæ
Præbuimus caussam, præbuit illa manum.
At tibi si tanti est mœstam quoque iangère lessum,
I, patior, lacrymis præcine Musa meis.
Præcine vel frustrà: post raptum funere Christum,
Iam minimum nostri est perdere verba mali.
FESTA *aderant, agni properataq; fercula tosti;*
Et qui lege volunt azyma crusta dies.
Cura fuit patrios seruari ex ordine ritus,
Impleri & rebus symbola prisca nouis.
Discipuli Pasche præeunt pars iussa parando,
Pars Domini cingunt ambitiosa latus.
Ignotam venêre domum, data signa secuti,
Et sibi non stratis accubuêre toris.
Hic vbi tot ritus antiquatura cruentos
Vna tot antiquis victima maior erat.
Mira canam; procul impuri, procul este prophani:
Vera canam, veri vix habitura fidem.
Magnus vbi præiit tunc primùm verba Sacerdos
Mystica, mortali vix referenda sono:
Panis abest viuos Christi conuersus in artus,
Et quæ nota putes pocula, sanguis erant.
Certa fides, fidei quam firmat idoneus auctor,
Qua posuit rerum soluere iura potens.
Nunc quoque conuiuas idem indiuisus in omnes
Dividitur, orbiculo dissimulante Deum.

Didi-

Diditur, & totis tot per miracula saclis
Aeternum ipse sui pignus amoris erit.
Proditor intereà sceleratus prodere pergit,
Ipse palàm certo proditus indicio;
Dum ventura suis Christus fata ordine pandit,
Et quo quodque ferant, quo fugiántve modo.
Praescius ergo mali cupidúsque, nouissima Matri
Verba facit; Solymae nam comes illa fuit.
Arctiùs extremis Nati complexibus haerens,
Vix tulit acceptum reddere Virgo vale.
Si merui sperare, feram hunc ego Nate dolorem,
Dixit, & in gemitus vltima verba cadunt.
Immeritos sed ferre iuuet, quod ferre necessum est;
Nam tibi nec merito mors venit illa tuo.
Tu quod ferre iubes, animo da ferre volenti,
Magne Pater; sequimur quò tua iussa vocant.
Ergo vale: figit lacrymis humentia Nato
Oscula, maternis miscuit ille suas.
Macte animi, dixit, tantillum hoc robore Mater
Optima, vix ternis orba diebus eris.

ELEGIA II.

Oratio in Horto.

NOX *erat, inq́ vicem plenis tum cornibus ibat*
Cynthia fraternis aemula luminibus.
Surgitur, & tacito comitatus ab agmine Christus
Scandit Oliueti quae iuga nomen habent:
Hortus vbi, à Solymis paulùm iam colle reducto,
Vmbriferisq́ frequens surgit oliua comis.
Secessum hic lacrymis, & amica silentia nactus,
Innocuas supplex tollit ad astra manus.
Vt subière animo poenarum mille figurae,

Sputa,

Sputa, flagella, alapa, vincula, spina, cruces;
Vt scelerum facies spectra horrida circumspexit,
Cunctaq; in insontis crimina missa caput;
Ingemuit tristi mentem formidine pressus:
Si videas, scires indoluisse DEVM.
Imbre fluunt oculi, reliquos it sudor in artus;
Sed lacryma sanguis, sudor & ille fuit.
Magne Pater, dixit, poterat tibi sanguinis haustum
Esse satis, Nati si fuit ille tui.
Ferre extrema iubes? hi sunt extrema dolores:
Panè fugit tanti vita timore mali.
Si tamen est sudasse parum, fundiq; cruorem
Innocuum flagris vulneribusq; placet;
Nulla mora est: etiam post funera, si quid in imo
Pectore erit reliquum, cuspis adacta bibat.
Audierat Pater, & Natum miseratus, ab alto
Aligerum allabi protinus axe iubet;
Solariq; agrum (quamquam non mollia ferret
Iussa) & sanguineo tergere ab imbre genas.
Christe quid è cælo quæris solatia? vires
Vt caderes fortis defuerántne DEO?
Ah! video; ipse tibi solatia demis, vt altè
Nostram hominum possis indoluisse vicem.

ELEGIA III.

Comprehensio.

SED *quid pulsa pedum tremuit sub pondere tellus?*
Vnde micant dubiâ tot mihi nocte faces?
Fallor? an arma sonãt? nõ fallimur, arma propinquãt
Quà Solyma tritum semita monstrat iter.
Hostis habet muros? an turbant sacra Latini,
Pascha nec antiquis ritibus ire sinunt?

Audio:

Audio: sollicito submurmurat omnis IESVM
Turba sono; Hic, aiunt, præda tenetur, adest.
Audiit & Christus, venientiaq; occupat vltrò
Agmina, iam certam certus adire necem.
Quò ruitis ciues? coràm quem quæritis adsum:
Nil opus est aditus cingere, nulla fuga est.
Dixerat; & verbo prostratum corruit agmen,
Et toto latam tergore planxit humum.
Fit sonitus, trepidant concusso vertice frondes,
Disiectæq; faces, sparsaq; tela iacent.
Acriùs audaces surgunt sine viribus iræ;
Duriùs imbelles in sua terga ruunt.
Persistunt tamen: eripuit furor, iraq; mentem;
Sentit, & eiurat turba scelesta Deum.
Addit & ipse animos Iudas, dux agminis ille est,
Et Domino vel sic obuius ire tulit.
Prô scelus! amplexus iungit, solitasq; Magistro
Blanditias fœdo perfidus ore facit.
Hoc fuerat prædæ signum; simulataq; pacis
Oscula, sunt tanta tessera perfidiæ.
Ergo cohors toto in Christum furiata cucurrit
Impete, tunc nullas denique passa moras.
Mille simul tenuêre manus, vni vndique mille
Certatim iniiciunt vincula, mille trahunt.
Induit hic strictis nihil obluctantia nodis
Brachia, ceruicem funibus ille premit.
Implicat ille comas læuâ, auersasq; retorquet,
Audaci mentum vellicat ille manu.
Ac veluti ceruum cùm terret odora canum vis,
Insonuit cornu, consonat omne nemus:
Ille modò pedibus campum transmittit apertum,
Nunc dumeta celer per sinuosa volat!

Vicinus

Vicinus legit obtortos canis impiger orbes,
Quotq́; prait ceruus, tot subit ille vias:
Donec hians saltu immisit se viuidus Vmber,
Fixit & ardente in dente tenace feram.
Tum verò omne ruit vulgus, tenet auribus ille,
Hic pedibus, guttur dentibus ille premit;
Denique de toto vacua est pars corpore nulla,
Totá́; simul rictus vix fera tanta capit.
Vndique sic Christum prendunt aut prendere certant
Harpyia: pretium vel tetigisse fuit.
At vos atheria quin iungitis agmina Mentes?
Quid nimiùm lenta turba sedetis iners?
Huc agite, & Regem vobis defendite raptum;
Si decus est vestri, si caput ille chori.
Nil agimus miseri; calo cessatur ab alto,
Et socij captant, quà via facta, fugam.
Quò raperis Simon? ferrum quid inutile stringis?
In cuneos Samson vix benè solus eat.
It tamen, & toto sublatum surgit in ensem
Robore, va capiti proxime Malche tuo.
Occideras: sed enim paulùm dum vertice aberrat,
Auriculam turpi vulnere dextra tulit.
Nec satis: audebat medium moriturus in agmen,
Cùm Deus audentem condere tela iubet.
Non iam tempus eget, Petre, defensoribus istis:
Sternere cùm possim voce, quid arma paras?
Nunc quoniam magni sic sunt mandata Parentis,
Qua me cumque manent tristia, ferre decet.
Sic ait, & truncis aurem ceruicibus aptat,
Ceruicíq; salus applicuisse fuit.
Non tamen his possunt mitescere pectora monstris,
Pectora Caucasiis asperiora iugis.

Verberibus tundunt, sed blandior ille redhostit;
Adiiciunt diras, mitia verba DEVS.
Impediunt vinclis, sed stricta ad cetera, stringi,
Ne misero prosint, non potuere manus.
Ite truces animæ! mala gens! dux proditor istâ
Dignus erat turmâ, turmaq; digna duce.

ELEGIA IIII.

Deductio ad Caipham, & nocturnæ contumeliæ.

NOCTVRNO *intereà Scribæ coïere Senatu,*
Et pressis iras dentibus exacuunt:
Omnem auidi captare sonum, ceu peruigil auceps
Sollicitâ ad teretes excubat aure plagas.
Sæpè nimis segnes cupidi dixêre ministros,
Sæpè nimis longas increpuêre moras.
Præcipitant tamen hi celeres, raptantq; sequentem,
Vincula si iustis passibus ire sinant.
Quà licet obsequitur Christus, gressuq; secundat,
Seu trahit hinc miles, seu magis inde rapit.
Iam Caiphæ resonant totæ clamoribus ædes,
Pontifices plausu lætitiaq; fremunt.
Vnius exitio, discordes cetera, fecit
Impietas animis consiliisq; pares.
Vox vna est capiti inuiso præfigere Theta:
Ducitur, & misero est caussa peracta reo.
Constiterat medius; placido reuerentia vultu,
Plurimus & roseo splenduit ore decor.
Mille subornati iurant mendacia testes,
Sed malè consutis non satis apta dolis.
Audit, & immoto Christus satis ore refellit
Crimina in auctores digna redire suos.
Tum Caiphas; Vigiles æterni numinis aras

Testor,

Testor, ait, posthac sit tacuisse nefas.
Túne DEI *soboles, magnum Patris incrementum,*
Quod populi nimium credula turba canunt?
Annuerat: Scriba tunicis à pectore ruptis,
Hinc scelus, exclamant, abripe, morte luat.
Nec mora, funestâ surgit cum voce Senatus;
Redditur & vinclis opprobriisq́; DEVS.
Quis mihi nūc memoret tot dira, ô Christe, tot ictus,
Quos tibi certatim turba proterua tulit?
Cùm reliquas longa tua per ludibria noctis,
Falleret excubias triste satellitium:
Cùm teneras duro quateret tibi verbere malas
Vndique squammato flexilis ære manus:
Lumina velatum cùm diuinare prophetam,
Quæ toto attigerit de grege dextra, iubent:
Cùm traheret mentum, vultus cùm scurra verendos
Inspueret, sputo spurcior ipse suo.
Hei mihi! si tantos peperi tibi, Vita, dolores,
Nostraq́; sunt istis ausa pianda malis:
Sunt tamen, heu! fateor: capitiq́; infracta decoro
Verbera vulneribus sunt medicina meis.
His mihi libertas vinclis, his gloria quondam
(Non fueram tanti) quæritur opprobriis.

ELEGIA V.

Accusatio coram Pilato & Herode.

VIX croceum liquit Tithoni Aurora cubile;
Iam viduis Scriba prosiliêre toris.
Pontifices quæ sacra pios tam manè vocarent,
Plebs stupet; at templi nemo tenebat iter.
Concilium magnis forsan de rebus habendum est:
Scilicet insontem perdere, cura grauis.

Conse-

Consedêre locis fraudum fecunda nouarum
Pectora, conceptum frons habet ipsa scelus.
Pars velit vnanimi damnatum voce, paternis
Legibus, & prompto tollere iudicio.
Plebs rapiet, monuit Caiphas; nam fama recepit,
Nostris hunc odiis, immeritumq́ premi.
Innocuas præferre manus, iustosq́ videri,
Quid nocet? iniustos, esto, fac esse iuuet.
Pontius ergo opus est Prætor, qui milite turbas
Arceat, & iudex suspicione vacet.
Quid metuam nostris ne stet sententia votis?
Iustitia his fieret testibus ipsa nocens.
Sæpè vel inuitus Caiphas oracula fatur;
Iustitia his visa est testibus esse nocens.
Constitit ad Latium Christus, Scribaq́ tribunal;
Normà tamen Latij non fuit vlla fori.
Stat reus hinc, illinc actorum incondita feruet
Turba, sacerdótum quod fuit in Solymis.
Crimina non constat plura, an conuitia iactent:
Hac tamen inuidiâ constat, & illa iaci.
Senserat, & sortem Prætor miseratus acerbam,
Aequior insonti est tot per iniqua reo.
Dumq́ moras nectit varias, subducere leto
Innocuum si quà forsitan arte queat:
Fortè aliquis, Patriam hic, inquit, Galilæus omnem
Concitat, & turmas seditiosus agit.
Ergo hominem patrio Galilæum sistite Regi,
Nec reus hic nostri est, culpa nec illa fori.
Sic ait, & solio Prætor consurgit ab alto,
Totaq́ ad Herodem pompa reflectit iter.
Iam foribus propior regni grauis æmulus instat:
Rex caue; nam multo milite cinctus adest.

Hoc Scriba facinus, hoc vnum credite iurant,
Testati Superos, ingeminantq́; scelus.
At Superi damnant, neque Rex periuria curat;
Fama prior demit, resq́; probata fidem.
Bis populi Christum fuerant procul vrbe secuti,
Immemoresq́; domus, immemoresq́; cibi:
Bis populos pauci, visu mirabile, panes
Implerant, Cererem multiplicante DEO.
Rex meminit, cupidusq́; viri est, cupidusq́; videndi,
Maius vt humanis viribus edat opus.
His super, & multa indigno sermone rogatus,
Alloquij nullam reddidit ore vicem.
Hæret adhuc Prodromi nuper morientis imago,
Nec fuerat tanti perdere verba DEVM.
At mihi quicumque es, non indonatus abibis,
Rex ait, & cerebro munera digna feres.
Huc niueam properate togam, non sit satis illi
Hellebori quantum crescit in Anticyrâ.
Aptior hoc nemo fuerit regnator Amyclis,
Qui populos mutâ sub ditione regat.
Dixerat: inq́; nouâ Christus dum veste refulsit,
Iudicio plausum regia tota dedit.
Regia, non Scriba, qui mortem & cuncta volebant
Dira; cachinnari non libet inuidia.
Nunc quid agant? nullum superest tentare tribunal,
Et superest secum quem periisse velint.
Ire sinant? pudet incepto desistere victos;
Quemq́; semel vicit, non capit ira modum.
Vndique dum turba crescunt, audacia creuit;
Ad Latium rursus vox fuit ire Ducem.
Si leges, si iura negant; quod iura negabunt,
Quod leges, furia seditioq́; ferent.

ELE-

ELEGIA VI.

Accuſatio altera apud Pilatum,& flagellatio.

QVA rapitur Chriſtus, clamórque horrórque praibant;
Pontius audierat, proſiliitq́; domo.
Vix benè conſtiterant, reſonat clamoribus æther:
Mitte neci, meruit, vel meruiſſe puta.
Si meruit, proferte ſcelus; meruiſſe putabo:
Hactenus in nullo eſt crimine, Prætor ait:
Miſimus Herodi, donatum veſte remiſit;
Non eſt conueniens ſontibus ille color.
Quem tota norunt Solyma, clamantq́; nocentem,
Turba refert, meritò non erit ille reus?
At gemino tantùm teſte, hac ſi cura remordet,
Debuerat pr. dem vile periſſe caput.
Tum verò magis atque magis crebreſcere murmur;
Arma etiam verbis aſperiora parant:
Cùm timidus Iudex, Cedendum eſt ergo furori,
Dixit, vbi victis legibus arma vigent.
I miles, lacera hunc totos immaniter artus,
Turba aliter flecti ſeditioſa nequit.
Ocyùs Auſonij properant ad iuſſa manipli:
Heu quot Roma tibi ſunt modò carnifices!
Longa mora eſt Latias virgis ſpoliare ſecures,
Vix aliquot lictor inſtruit inde manus.
Expediunt rigidis horrentia cingulā bullis,
Dura quibus munit fibula vtrimque caput.
Marmor erat medium, cui fornix vndique circùm
Incubat, & toto eſt pondere nixa domus:
Hîc poſitâ Chriſtum conſtringit veſte ſatelles;
Errat virgineo plurimus ore pudor.

Phœbe vides? pergis sceleratam extendere lucem,
Anne Thyestæâ præcipitare viâ?
Quin Domini obnubis properatâ nocte pudorem?
Incipies serò scilicet esse pius.
At DEVS *in pœnas sibi vendicat hactenus illum,*
Qui meruit tenebris tetrior esse, diem.
Vix stetit affixus saxo, cùm fusus ab omni
Parte ferus miles verbera mille ferunt.
Eia agiles socij (sic turba proteruit) Apellæ
Quàm volupe est tergum dilacerare canis!
Pro se quisque manum probat, ingenteśq; lacertos,
Vulnus & intacto destinat antè loco.
Scorpius hîc radiis corpus discerpit acutis,
Hinc teneram mordax fibula & inde cutem.
Hîc nerui, hîc funis grauiori tunditur ictu,
Vapulat hinc virgâ, vapulat inde flagro.
Nec mora, nec requies: fesso subit alter & alter,
Quando suam quiuis gestit obire vicem.
Non tam densa pluit concussâ ex ilice glandis,
Aspera quam primo frigore læsit hyems.
Non ita tecta sonant, largo cùm Iuppiter imbri
Frigore concretas eiaculatur aquas.
Verberibus locus antè deest, quàm verbera, & vnū
Omnia nunc latè vulnera vulnus hiant.
O dolor! ô pietas! inter tot acerba, tot ictus;
Quæ tenuêre DEVM *vincula, strinxit amor.*
Constitit immotus, nisi quantum pondere victum
Concuterent validâ verbera missa manu.
Nec gemitus misit, nisi queis tot crimina planxit:
Si decuit, decuit sic mala ferre DEVM.

ELE-

ELEGIA VII.

Coronatio, & condemnatio.

BARBARVS *en miles (fas sit dixisse Quirites*
Hactenus, hoc facta est barbara turba die)
Regalem instituit noua per ludibria pompam;
Pœna tamen Christo seria ludus erit.
Dant manibus sceptrum, sceptrum fuit illud arũdo,
Quæritur & regi purpura digna nouo.
Impie nil opus est peregrino murice miles,
Ipse suo rex est sanguine purpureus.
Redde togam, lictor, quocumque illusa colore est,
Purpuream tactu fecerit ille suo.
Quod deerat scenæ, capitiq; insigne decorum,
Sentibus è rigidis texta corona dedit.
Prô dolor! impactis penetrantur tempora spinis,
Oraq; sanguineo perpluit imbre caput.
Iudicis ad solium miserando hoc schemate Christus
Sistitur. heu! lacrymas saxa vel ipsa darent:
At populi magis atque magis furor impius ardet,
Fige cruci, inclamant, abripe, fige cruci.
Excute, relligio si qua te tangit; amicus
Non aliter magni Cæsaris esse potes.
Hic si qua est, plectat nostros ea culpa nepotes:
Sit scelus hoc nostrum, tu modò fige cruci.
Perfida gens! odia exercet constantia magno,
Perdere cui tanti est, vt periisse velit.
Et perdes pariter, pariter scelerata peribis:
Quæ temerè effundis, pondus & omen habent.
Cæsare nunc iactas te principe, Cæsare quondam
Vindice, commissum debita pœna manet.
Hactenus insontem morti demittere Prætor

Non tulit, & iudex panè patronus erat.
Cæsaris audito sed nomine, territus hæsit,
Vt Iouis ætherio tactus ab igne solet.
Hoc uno potuit percelli fulmine victus;
Pro tonitru nomen, pro Ioue Cæsar erat.
Intonuit quoties, toties incerta Pilato
Mens labat, & vano est denique victa metu.
Perq; scelus quod nulla satis deuouerit ætas,
Innocuum damnat crimine, morte DEVM.
Stultus, qui toto scelus indelebile ponto,
Eluere affusâ posse putauit aquâ.

ELEGIA VIII.

Crucifixio.

ABLVERAT *Prætor mansura piacula, Regem*
Exuitur Christus, induiturq; reum.
Crux petitur clauiq;, noua noua fercula scenæ:
Claudenda hic tragico sæua theatra modo.
Feruet opus, sceleri plebs officiosa ministrat,
Instant Pontifices; omnis acerba mora est.
Manè fuit pridem, pridem ieiunia solui
Suadet acuta fames, suadet adulta dies:
Intima sed magis exstimulat præcordia liuor;
Mensa nec hoc viuo, vita nec ipsa placet.
Crudam humeris molem fabricato è robore raptim
Imponunt, oneri nec minùs ille subit.
Hauserat exiguum tortor cum sanguine robur,
Hauserat & longis nox vigilata malis:
It tamen: at victa medio in conamine vires,
Et genua immani pondere pressa labant.
Rusticus hac Simon fortè aduentabat in vrbem,
Prisca Cyrenæum fama fuisse refert.

Obuius

Obuius arreptum miles, nolítve, velítve,
Impoſita cogit ſubdere colla trabi.
Damnat iter fruſtrà longi ſub pondere trunci,
Nam malè damnatam vis fuit ire viam.
Sole ſub occiduo Solymæ mons deſpicit arces,
Molliter aſſurgens, Golgotha nomen habet:
Huc iter eſt; illic poſitâ ſuper arbore Simon
Sederat, & Chriſtus iam iuga ſumma tenet.
Procubuit iuſſus, laceroq́; è corpore raptâ
Veſte, ſuper diro ſtipite membra locat.
Imminet & miles, & prædæ lictor inemptæ,
Cùm veſtis nullâ ſutilis eſſet acu.
Ergo vbi partiri diſſutam in fruſta nequibant,
De ſpolio & tenui eſt alea ſumpta togâ.
Mox manibus clauos figunt pedibuſq́; trabales,
Et valido plantas verbere tranſadigunt.
Incutitur quoties repetito malleus ictu,
Intima bis geminus permeat oſſa dolor.
Húccine mortalis progreſſa audacia, & iſtos
Auſa forare pedes, auſa forare manus!
Háſne manus, quæ tot per monſtra ægriſq́; ſalutem,
Et iam defletis reſtituere diem!
Chriſte, cui tantum de te licuiſſet inulto,
In te ni noſtri plus potuiſſet amor?
Huc ades ô quiſquis pendentem è ſtipite cernis,
Subq́; tuâ agnoſcis carne latere DEVM:
Suſpice crudeli redimitum tempora ſerto,
Oraq́; ab heſternâ liuida ſæuitiâ;
Cæſariem mentumq́; atro ſordentia tabo,
Deiectaſq́; genas, exanimeſq́; oculos;
Viſcera per laceras iam penè fluentia coſtas,
Sparſaq́; mille aliis vulnera mille locis.

His tibi vaticinans, misto inter gaudia luctu,
Fatidico Isaias praescius ore canit,
Hausturum optatam de fontibus esse salutem,
Quiq; fluunt manibus, quiq; fluunt pedibus.
At scelerum elutus saniem, tetrumq; cruorem,
Parce noua impuras labis habere manus.
Parce animi infelix, tantoq; ingratus amori,
Intentare iterùm dira necemq; DEO.
Nos potiùs, nos Christe, precor, rape in omnia tecum
Pollicitus; iam te sustulit arbor humo.

ELEGIA IX.

Mors.

INTEREA *totis fundunt sese agmina portis,*
It puer, it cupido femina mista viro.
Visendi studium est, animus non omnibus idem:
Hic probat, at tantis ingemit ille malis.
Moesta etiam Mater fido comitata Ioanne,
Adfuit, in lacrymas officiosa suas.
Nec timuit turbas Virgo perrumpere; Nati est
Victus amore pudor, victus amore dolor.
Filius, ô luctum! trabe iam pendebat ab altâ,
Saucia cùm Mater constitit ante pedes.
Quae tibi tum facies Virgo? num plangere pectus,
Num fuit in castas impetus ire genas?
An laceris vlulasse comis, an fortè coortis
Exanimem tenebris diriguisse putem?
Sic Tobiam genitrix, sic amens flebat ademptum
Herodis rabie mater inulta suum.
At fidens animi Virgo, quos praescia dudum
Praedidicit luctus, ferre animosa parat;
Et quamquam immenso pectus confixa dolore est,
Stat

Stat tamen, exiguo paucula questa sono.
Heu qualem aspicio! quantum es mutatus ab illo,
Qui gremio fueras sarcina grata meo!
Qui talem adspiciat, visum priùs esse negabit;
Vix liquidò mater dixerit esse suum.
Te tamen esse meum, densis frons horrida spinis,
Fossa manus, flagris membra cruenta docent.
Hoc quoq; quòd natum vix possum agnoscere mater,
Ah! nimis ex vero te docet esse meum.
Hic color, hæc vultus superant simulacra decori;
Non tamen hæc matri dissimulanda tuæ.
Agnosco natum; tu mœstam agnosce parentem:
Ne tibi sim mater, quod mihi crimen obest?
Quis malus inuidit lacrymis tua vulnera nostris?
Frigida quis nostro membra fouenda sinu?
Non ego, ne sæui peragant mandata ministri,
Impedio, iungi si quid ad ista potest.
Nec tibi quæ Genitor præfixit fata reuello;
Vnum oro, matrem detur vt esse piam.
Plura locutura vocem dolor intercludit:
Sed dolor & gemitus plus quoque vocis habent.
Frigida vix cælo demittens lumina Christus,
Vidit, &, O carum, dixit, vterque caput,
Viuite concordes; tu pro me filius, & tu
Discipulo posthac pro genitrice meo.
Hæc tantùm effatus: sitienti lingua palato
Longius officium voxq; caduca negat.
Quantum erat, ô feritas, morienti parcere? quãtum
Vel gelido extremam fonte leuare sitim?
Si benè quid pietas mediâ iam in morte meretur,
Mecum audi, & pietas disce quid ista velit.
Non ille Ausonios, non Scribas deuouet hostes,

Omnibus impunè hanc supplicat esse necem.
Parce Pater, dixit, nullumq; hoc crimine damnas;
Plus habet erroris culpa, minus sceleris.
Fellea, prô miserum! poscenti pocula præbent
Longo crudeles nunc quoque de calamo.
Quæ DEVS *vt summis libauit toxica labris,*
Fata suum finem iam mea, dixit, habent.
Dixit, & exclamans (quid singultantia rumpis
Verba dolor, sine dum paucula, iam taceo)
Dixit, & exclamãs (iam iam hoc caput obrue luctu;
Dic tamen hoc vnum, dic dolor) emoritur.

CARO-

CAROLI MALAPERTII
è Societate IESV
MISCELLANEORVM
LIBER VNVS.

AD LVDOVICVM XIII.
GALLIARVM ET NAVARRAE REGEM
Dum liberam regni administrationem per ætatem suscepisset.

QVIS *me beauit nuntius vltimum*
Tardi Bootæ sub Ioue frigido,
Longiq; vim morbi obstinatam
Dissoluens mihi me redonat;
Iam Ludouicum Regibus additum
Moliri habenas nobilis imperî,
Togaq; donatum virili
Impauidis dare iura Gallis?
O dedicandum postibus his diem!
Cressâ, ô Sodales, non careat notâ,
Quotcumque IESV *militatis*
Dulce Sodalitium professi.
Ille & piorum se memorat genus
Alusque sceptris Francigenûm vltimis,
Cognominisq; Ludouici
Indigetis meminit nepotem.

Ille & paternis nos studiis bonus,
Et si quid istis arctius est, fouet;
Doctasq; complexus sorores,
A tenero ingeniosus vngui est.
Calumniatrix Hæresis abstine
Mendaciorum, qua profugos solo
Gallos paterno Iesuitas
Sarmatiæ populis canebas.
Audi tuorum quod doleat gregi,
Audi inuidendum, & rumpere: Viuimus,
Viuunt, valentq; Iesuitæ,
Gallia quos amat, atque amabit.
Quos Flexiani Gymnasij arbitros
Deuinxit arrâ non violabili
Henricus æternis receptus
Sedibus, inq; sui renascens
Vultu Loysi. Talis in arduum
Et Galliarum creuit in Herculem,
Vinci insolentem: sic decoros
Ille oculos tulit, ille gressus.
Tali fuisse Francia scit statu
Dulci in iuuentâ: Borbonij sciunt,
Quos esse Musarum sacratos
Munificus voluit penates.
In te parentem cernere viuidum,
Quantum, ô Loysi, Flexia gestiit,
Spectare cùm cunas auorum
Egit amor pietasq; nuper?
Cùm pubis isthic agmina Gallicæ
Distincta in omnes Pieridum choros,
Et vota certatim, & sonoros
Quaque tibi cecinere plausus:

Cùm

Cùm Ludouicum reddere millies
Docta est iocosâ vocis imagine,
Cùm tota Musarum politis
Visa loquax domus esse chartis.
O Liliorum Borbonium decus,
Quis sensus alto pectore tum fuit,
Cùm patriam, & primos videres
Magnanimi genitoris ortus?
Has ille in auras vagiit editus
(Si tantus vmquam vagiit Hercules)
Primoq; matrem nosse risu,
Et roseis didicit labellis.
Hoc ecce, Princeps, quod terimus solum,
Plantam labantem, & pondus amabile
Firmabat vltrò, dum cadenti
Triste suo timet esse Regi.
Hic quà implicatis ilicibus nemus
Ipsas tegebat cum latebris feras,
Casses tetendit ille primùm,
Insidiásque, animosus infans.
At tu, Loysi, quem studia hac iuuant,
Ardorq; dulcis; parce fugacibus
Obstare ceruis, neu lacessas
Vulnificum, horribiliq; malâ
Suem timendum. fulminis hoc iacet
Adonis ictu; nec semel vltimo
Defunctus Henricus periclo,
Dum violens tulit ire contrà.
Materna prudens consilia indoli
Misce paterna, dum melior calet
Sanguis; neque indulge ruenti
Feruidior nimiùm iuuenta.

Vos, ô fauentes, vos Superi precor,
Seruate regni delicium diu,
Gentemq́; sospitare in vno
Non fuerit graue Ludouico.
Vestris vigentem præsidiis date
Casus per omnes; siue togâ inclytum,
Et rura ditantem voletis,
Siue sago per acuta belli.

R. P. IOANNI A VINEA Soc. IESV sub Indicam profectionem Sacris primùm operanti.

ERGO *ratum sedet hoc animo, immotumq́; sedebit,*
Linquere bis patriam, bis quidquid dulce tuorũ est?
Certus es? & mœstos prima inter sacra valere
Extremùm, æternumq́; iubes? satis esset amicis
Tunc periisse semel, quando tute ipse tuorum
Amissum ex oculis aliena in iura dedisti.
Quid modò non patria, sed mundi transfuga totum
Vis mutare diem, cælumq́; & nota perosus
Astra, nouas Arctos peregrinaq́; sidera quæris?
Non placet, obliquis Phœbus cùm respicit hirquis;
Nempe alibi quærenda plaga est, cui cardine summo
Stet librata dies, Titan vbi pendulus instans
Verticibus, totas absumat corporis vmbras.
Quò rapis incautum dolor improbe? méne profane
Sperabas hunc posse diem corrumpere luctu,
Gentis honos nostræ primis cùm sistitur aris?
Omnia cùm lætis subsultant plausibus, omnes
Ignoti notiq́; nouo bona carmina Mystæ
Concipiunt, festisq́; onerant altaria donis,

Squalli-

Squallidus vnus eam, diuinosq; inter honores
Tristior occurram facies, atque omina turbem?
Non hoc tempus eget luctu: muliebre recusat
Officium, lacrymásque, malis sponte obuia virtus,
Deuotumq; Deo caput, exantlare paratum
Qua fors cumque feret, seu pulchrà occũbere morti,
Flere nefas. Verso potiùs quin carmine felix
Da Musa auspicium; quaeq; inconsulta coëgit
Fundere verba dolor, voto meliore retracta.
Vos Superi, vos este boni tam fortibus ausis:
Tuq; adeò, quò pridem animi te mascula virtus,
Quò penitis ardens fibris calor entheus vrget,
Perge Deo monstrante viam; quocumque vocabit,
Tutus adi, certusq; incerta pericula lustra.
Est tuus, est animus lucis contemptor, honestam
Qui fuso benè credat emi vel sanguine mortem.
Macte animi virtute istâ, pete deuia mundi,
Extremos hominum Iapones, nimiumq; timendos
Hospitibus Chinas, populorum & quidquid ad Indum
Orbis deuexo terrarum margine celat.
Exilium forti nullum est: quemcumque polorum
Aspicies, aequo distabit limite caelum.
Vade age, tot densâ populos in nocte iacentes,
Praedam Erebo certam, Christo da vindice lucem
Aspicere optatam, caeliq; in parte reponi.
Hanc spem ferre tui mater, hac possit aniles
Solari curas, capitisq; pericula cari;
Postq; aliquot segetes, tam longi taedia cursus,
Annalesq; iuuet vestrorum audire laborum.

Reuerendo Patri ANTONIO LAVBEGIO.

FELICES nimis & nimis beati
Belgæ, quos patria tumultuantis
Vix fracto feriunt sono ruinæ.
Nos iuncta attoniti fragore stragis,
Tantùm non tegimur calente busto.
Felices iterùm, & nimis beati
Belgæ, queis patrio procul penate
Rerum est prima salus & vna Christus.
Nobis hinc patriâ, inde blandiente
Cognato grege, vix fit vt nihil mens
Terrena hinc capiat, vel inde facis.
Te verò ter & ampliùs beatum,
Pars Laubegi animæ secunda nostræ!
Dignum ô magnanimis ducem colonis!
Dignos magnanimo duce & colonos!
Qui tecum aut Ebora modò, aut Coimbra
Docto in puluere seriis duellis
Proludunt agiles, teruntq; ferrum,
Quo quondam stygios tenebriones
Collato pede cominus fatigent,
Et truncos faciant Deos minutal:
Totâ vt barbarie hostibus subactis,
Victricis statuant crucis trophæum.
Torpentes agite excitate Belgas,
Ignauos agite increpate Belgas:
At quos non pigeat sequi vocatos
Aptis sarcinulis, & expeditis,
Venturos agite aduocate Belgas.
Nunc quidem: at validâ manu rudentes
Si sumat positis Batauus armis,

Successu-

Successuq́ aliàs secundiore,
Insuetum per iter, pigrum Boota
Assuescat ratibus subire plaustrum;
Non est quòd solitum Tagus celeuma,
Aut Batis canat, vltimosq́ Belgas
Ad cursum vocet Indicum; praibunt.

De Septemtrionali Hollandorum nauigatione.
Loquitur reuersus nauta.

Oedipus huc aliquis, qui nostra ænigmata soluat:
Nil mihi cum Dauo, nil mihi cum Batauo.
Fallitur, hinc quisquis mercatum exisse putabat;
Mercatum, fateor, mens tamen ire fuit.
More nouo velis venatum & nauibus ibam,
Candida vbi summo cursitat Vrsa mari;
Cùm furit Aeoliâ Boreas insanus ab Arcto,
Aequor vbi placido marmore sternit aquas.
Vidimus & Scyllam, & solidas sine rupe Charibdes,
Nauta vbi non Scyllam, non timet illa canes.
Denique (quis credat?) ponto quia naufragus illo
Non potui fieri, naufragus huc redeo.

Pro insulso Anagrammatismo
FRANCISCVS COSTERVS IESVITA.
CERTO TV ES ASINVS AFRICVS; SIC.
Auctori reponitur
LVCAS OSIANDER PRAEDICANTIVS.
NIL TV ASINE CARPES, I AD CARDVOS.

Ceruice tortâ, mille carnifex modis
Fingis, refingis cereum nomen mihi,
Asinumq́ miro grammatum textu facis.
Numquam futurum ni tuum SIC *adsuas;*

SIC *inficetum!* SIC *inurbanum! quasi*
Suam tibi addat vxor in cristas colum.
Vis me Africano genere prognatum; papa!
Longè id petitum est, omnimumq; ingratiis:
Nam quis Asinorum Punicum celebrat genus?
Vnicum Apuleius Afer Africum canit
Aureus Asellum; sobole sed nullâ ferunt
Vsquam beatum. Iuppiter, factum malè.
Tibi verò stemma sanguine Arcadico inclytum,
Ante & Gigantum prælia, & luna globum
Cælo micantem: genere mortali altior,
Stirpe inuidendâ tangis antiquum chaos.
Nisi fallor, hasit nomen hinc Græcum tibi,
Fertile elementis, quæ tuam gentem arguant;
Siue tu Osiander, siue Onander diceris.
Hoc tute genere macte sis, per me licet:
Sed te impudenter vt sacris sic ingeras
Animal profanum, ruminare nescium,
Nec vngue fisso, moneo, per me non licet;
Nec lege liceat. Abstine ergo si sapis,
Dentem vngulamq; scriptionibus sacris:
Nam licet hianti sæpè rictu prensites,
Nil asine carpes, ad tuos i carduos,
Aut fuste referes dedolatus hinc pedem.

Eidem.

Sacli incommoda, pessimi Ministri,
Sic vobis licet esse feriatis,
Vt bonas malè collocetis horas
Torquendis miserè modos per omnes
Vocum litterulis? parúmne rerum est
Pascendo in grege, pusionibúsque,

Quos

Quos ministerio fidelis vxor
Tam certò parit ad diem quotannis,
Quàm certò tepidi comes Fauoni
Plorans semper Itym cruenta Progne,
Et Ciconia vere nidulatum
Ad nota reuolans domus cacumen?
Ohe pergite seriò Ministri
Has nugas agere, atque grammatismos,
Nullâ parte eritis minùs nocentes.
Nec tu desine magne Litterator
Conturbare meum vsque & vsque nomen,
Dum turbent tibi littera cerebrum.
Anagramma quidem coactus vnum
Rescripsi tibi, sed tibi illud vnum
Prædico fore: nam nisi pigeret,
Esses hac hodie arte Iesuita;
Quod nolles, scio, quodq; nollet vxor.
Securos tamen illius pericli
Vxorem volo viuere, & maritum.
Nolo tam malè feriatus esse,
Vt totos libeat dies minutis
Nugis perdere, & inquinare chartam:
Nugis, Dî, nimiùm laboriosis.

Bellicum facinus.

Audierat procul arma, bonâ de gente Batauus,
Gestit in hostiles feruidus ire globos.
At lateri patrium mater dum subligat ensem,
Hac, inquit, referas, nate, fac arma domum.
Vix propior steterat pugnæ, vestigia pressit
(Mille micant enses, vulnera mille ferunt)
Nam quid, ait, ludi est? oculis non parcitur ipsis:

Certè

Certè oculis ludus non placet ille meis.
Fortè tamen iacuit truncum sine nomine corpus;
Irruit: Hispanum nam cutis esse docet.
Sauit atrox, & quà cadendo, quà laniando,
Abscecuit miles strenuus ense femur.
Facturusq; fidem, magni argumenta duelli,
Et femur & ferrum sanguinolenta gerit.
Inde memor moniti, nam pugna cruenta peracta est,
Arma celer properat salua referre domum.
Hoc ait Hispanum mulctaui verbere, mater,
Maternosq; femur proiicit ante pedes.
Horret anus: Sed enim potiùs caput ense tulisses
Nate, refert; olim hic fortè redibit eques.
Non faciet certè, ô mater; sed poscis iniquum,
Vnde caput velles tollere? non habuit.

In Calumniatorem.

Ridere amici vultis? ecce fabellam.
Scotus Louanî nuper excucullatus,
Nimiumq; mollis Ordinis sacri tyro,
In sacra demens pessimos facit versus.
Scotus, ille iamiam qui pedem extulit ludo,
Aurem magistris vellit, has agit grates.
Ille ille, nostro transfuga laris incerti,
Tecto receptus, qui domesticum in panem
Toties caninos strinxit impiger dentes,
Nostrum canino dente lancinat nomen,
Dentire cùm vix cœperit poëtaster.
Censete, amici, num bonum siet factum,
Aures vt altùm promicent cucullato,
Tergum vt superbo pruriat magistello,
Dentesq; longè dentiant poëtastro.

Ad

Ad Iconculam VIRGINIS ANNVNTIATAE.

Matris vt insonuit nomen, partusq; futuri,
Erubuit totis Virgo marita genis.
Nec mirum hac si labra tenet, si fixus ocellos,
Non alio sedit digniùs ore pudor.

Ad SENATVM ATREBATENSEM, dum flumini alueum conderet.

Sublimes potuit transmittere Roma per arcus,
Virgo tuos latices, Martia Nympha tuos:
Vndaq; diuerso sub sidere nata, togata
Delicias genti fornice lapsa tulit.
At fuerit quondam fontes duxisse Quiritum,
Attrebatum est totos condere nunc fluuios.

Iephte ex voto inconsulto filiam immolans.

Quod memorat cacus de rege Poëta Pelasgo,
Heu vtinam de me sola theatra ferant!
Sed nimiùm veris gesta est mihi fabula rebus,
Dum cecidit nostrâ filia cæsa manu.
Non satis vt constet, pius, an sceleratus Iëphtes
Vota recusanti soluerit ista Deo.
Seriùs infelix moneo, æternumq; monebo:
Irrita vota facit, quisquis iniqua facit.

Titus Manlius filium plectens.

Filius à pugnâ spoliis veniebat onustus,
Faustaq; non iussâ sumpserat arma manu;
Vltores patriæ sensit me iudice fasces:
Nempe simul potuit victor, & esse nocens.
Non pater occidi: nam quisquis iudicis æqui
Personam induerit, exuit ille patris.

C. Iu-

C. Iunius Brutus.

Ipse ego subieci Natorum colla securi,
Vtcumque hoc olim postera turba ferat.
Crederet imperio quisquam mouisse superbos,
Quando superbiret sanguis in Vrbe meus?
Quin potiùs collapsa domus me lugeat orbum,
Dum tibi me possis dicere Roma patrem.

In calculum quo excruciatus amicus interierat.

Si niger est, meritâ damnat qui morte nocentem;
Qui iustum interimis, calcule, quàm niger es!

Eiusdem calculi Metamorphoses.
Parodia ad Catulli Phaselum.

Lapillus ille qui tibi manum asperat,
Ait fuisse caseus Batauicus:
Neque helluonis vllius sitim impigri
Nequisse prouocare, siue res foret
Mero gerenda Gallico, aut Iberico.
Et hoc negat patentis Amsterodami
Forum negare: Cycladas Zelandicas,
Britanniam vltimam, horridosq́; VVestfalos,
Brabantiámque, Frisonúmque pascua;
Vbi iste, pòst lapillus, anteà fuit
Opima vacca: namque Frisonum in solo
Boante sæpè perculit sono nemus.
Groninga pinguis, Amasiq́; lympide,
Tibi hæc fuisse, & esse cognitissima,
Ait lapillus; vltimâ ex origine
Tuo fatetur ambulasse margine,
Tuo imbuisse plantulas in æquore:
Et inde mulctra tot per improbas manus

Replesse

Repleſſe lacte, lacte ſiue caſeo
Opus fuiſſet, aut vtrumque ſedula
Simul colona miſſitaret in forum.
Nec vlla vota nundinalibus Diis
Sibi eſſe facta, cùm veniret à boue
Batauicâ, has aduſque iam ſilex manus.
Sed hæc priùs fuere; nunc inutili
Senet quiete, ſeq; conſecrat tibi
Megara Erinnys, & Megara Erinnyos.

Reuerendo Patri ELEVTHERIO PONTANO ante exſtructum Atrebati templum Societatis IESV.

Ergo domi neſcis nullum mors eſſe ſepulchrum?
Funera quid pergis iungere funeribus?
Quidquid agas, violare Senem caue; nam ſua non vult,
Religioſus homo eſt, oſſa cubare foris.

Ad SENATVM ATREBATENSEM dum Scholas extrueret.

Hic vbi iam propior vertex ſe nubibus infert,
Horridus incultis vepribus hortus erat.
At Sonipes, vbi maius opus prærupta minantur,
Sæpe malè effuſo tutus ab imbre fuit.
Quàm noua nunc facies! ſunt digna palatia Muſis,
Commoda quæ pecori vix fuerant ſtabula.

Ad vrbis inſignia Scholarum foribus præfixa. Leo ſcutum Artheſiæ collo geſtat.

Hic rudis ingenuus mens emolleſcit in artes;
Quem decet, hic capiant effera corda modum.
Quoq;

Quoq; minùs dubites, huc hospes suspice; collo
Indocili didicit iam Leo ferre iugum.

In Batauum conuitiatorem.

Dignum patellâ operculum: Burdonij
Castor gemellus quantus in clypeum arrigit,
Digitosq;! quanto turbine intorquet minas!
Cruente Scazon, horridi Hendecasyllabi,
Malè ominato currite huc omnes pede;
Magni Poëtæ pectus incensum æstuat,
In Iesuitas felleum bullit iecur.
Archilochus iste, Iuppiter, si mussitant,
Ex Iesuitis pendulos totidem dabit
Tibi mox Lycambas: reste iam collum induunt.
Bona verba: quid si carmina, & rei mala
Chartam efficacem Iesuitæ non legant?
Sed heus tu, an vnus omnium hæc nosti sacra?
Phœbine patiens solus in Gebennico
Bacchatus antro es? quidquid aut Pollux tuus,
Patérue Beza scripsit vndeno potens
Numero, aut Iambis, legitur; & cuncti valent.
Iam Iesuitis dura frons occalluit
Crebro sub ictu, stigma, ferrum respuit;
Nec marmoratis læditur calumniis.

De vrbe Metensi à Duce GVISIO propugnatâ.

Longiùs Herculeis signa explicuisse columnis,
Carole, virtutis gloria prima tua est.
Stas tamen ad Metas, stant tecum mille manipli:
Guisius hic fixit quod tibi meta foret.
Nec minor Alcide est; tantoq; sub Hercule, Metæ
Sunt aliquid metis amplius Herculeis.

In

In Proteum, pro locorum opportunitate Religionem mutantem.

Si nescis, Proteu, qui te genuêre parentes,
Lustratum Latiis instituère sacris.
Inde aliò res curta domi, breuiorq́; supellex,
A patrio extorrem compulit ire solo.
Transgressum laceris Alpes frigusq́; lacernis,
Excepit tepido læta Geneua sinu.
Hic vbi putidulæ vxoris cum paupere mutas
Dote fidem; quauis sed tibi diues erat.
Verùm periura non vult bonus esse taberna
Mercurius, quâ tu Bibliopola sedes.
Versuras per mille, & nomina dilapidas rem,
Vt malè dilabi, quæ malè parta solent.
Publicitusq́; tibi hospitium cùm iura pararent,
Sentis, & celeri consulis antè fugâ.
Ergo per Heluetios fidei tibi maximus auctor
Lutherus fuit, aut Zuinglius, aut alij.
Omne solum forti patria est; omnis tibi ritus
Religio; ô multùm relligiosus homo es!
Quin te & Iudæi repetunt; nam pignore lauto
Iurasse adstrictum per sua sacra ferunt.
Quando Abrahæ tibi nomen erat, cùm Sabbata sueras
Tota decussatas ritè tenere manus.
Quòd si tu inficias potes ire, Proselyton aiunt,
Nescio quâ tandem posse patere notâ.
Sed fuit hoc olim; nunc Sarmata Racouianus
Instaurat Arrî dogmata Christomachi.
Nec Mahometani formidat murmura belli,
Armorum quæ nos alea cumque manet.

Nam

Nam qui Racouia subit ad saliceta lauandus,
Siue Alcorani lustra, perinde facit.
Et cidarim Proteus captâ cùm sumpserit vrbe,
Quâ non se Turcam parte probare potest?

In decoctorem.

Quid noctes miser angeris, diésque?
Si vis par Superis Lyca esse, dormi.
Nam fessum quoties caput reclinas,
Crœso te toties beatiorem
Dî reddunt faciles, leuesq́; somni,
Quos mitti foribus ferunt eburnis
Illinc, vnde negant redire quemquam.
Tum tu es bellus homo, atque delicatus;
Tum curas animi, anxios timores,
Pratorisq́; minas, diemq́; dictum
Multo diluis impiger Falerno,
Quali nec rutilum coronat aurum,
Cum miscet Phrygius Ioui minister.
Infectum tibi nauibus trecentis
Aes stipant famuli: gemensq́; nummos,
Et Crassi reditus, flagellat arca.
Tum te vel Tyrio superbus ostro
Ostentas populóque, Patribúsque;
Aut iam diues Arabs, trucésve Daci
Optauêre suis Ducem maniplis.
Arces, oppida disicis, triumphas:
Et noctes miser angeris, diésque?
Audi consilium: vsque & vsque dormi;
Felici licet, & licet quieto,
Et prono licet, & licet supino:
Per fures etenim nihil pericli est.

Hoc

Hoc iurant tibi, Iuppiterq́ spondet;
Sed nec quod rapiant, tui, aut tuorum est,
Non si te abstulerint domumq́ totam:
Debes namque animam, domumq́ debes.
Nec ferro silicem, aut heri sepultos
Nequidquam cineres molestet uxor;
Cur viro inuideat beatitatem?
Post & prædiolum, suamq́ dotem, &
Decocta omnia, iam nihil coquendum est.
Nox est congeminanda, vix adultum
Conniuentibus ad diem fenestris.
Nam dormire diem vsque ad vmbilicum,
Et magnum tibi somniare lucrum est.
Non dormit tamen heu Lycas; quid istud?
Noctes esurit, (ah miser!) diesque.

Ad SENATVM ATREBATENSEM
Scholis exstructis.

Iuppiter vt tantam vidit consurgere molem,
Bella mihi video, bella parantur, ait.
Fulmine nil opus est iterùm, Tritonia dixit;
Bella quidem genitor, sed mea bella parant.
Dulce genus pugnæ, nullo stat sanguine palma:
Ista geri mediâ prælia pace volunt.

Testudinis laudes.

Quis tibi Testudo doctas DEVS *indidit artes?*
Aut vbi mens paruo in corpore mersa latet?
Quis labyrinthéos sinuare volumen in orbes,
Fornice quis concham sic laqueare docet?
Tortilis vt varios nitet interfusa colores,
Cùm redit in gyros, nec redit vrna suos?

Ast ubi peniculum est? ubi circinus, & quibus omni
Dædalus arte tuum vix imitetur opus?
Quin fluuio dum fortè cadis, natat vncta per vndas
Cochlea, fitq; ratis, quæ fuit antè domus.
Dic tamen angusto claudas cur fornice tectum,
Vt miseris nullus sit locus hospitibus?
Nil opus est, inquit; nostrâ de gente viator
Quisque suum tergo sustinet hospitium.

Querimonia in morbo.

Conquerar, an sileam, & corde eluctantia ab imo
Indeploratus verba, malumq; premam?
Da veniam, Natura parens, miserumq; dolorem
Effundi in gemitus, & sua verba sine.
Tertia iam viridi lactescit messis in herbâ,
Postq; hyemis surgit tædia veris honor:
Dum me morbus habet, Medicorum incognitus arti,
Suspensum vitæ sollicitumq; meæ.
Sæpè mihi læso manat de pectore sanguis,
Atque animam tantùm non vomo purpuream:
Siue tamen læso manare à pectore credam,
Seu magis hoc flumen pulmo cruentus agit;
Seu caput à summo mittit, leuiusq; periclum est;
Sunt etenim Medicis hæc tria visa tribus.
Nempe etiam ex aliis, dixi, si consulo quartum,
Inueniet quartam sanguinis ille viam.
Nil moror; abscedant placita in diuersa Sophistæ,
Hic vbi de Vacuo quæritur & Nihilo:
Ast vbi non tenuis de vitâ & sanguine res est,
Aut nihil, aut vnum dicite tot Medici.
Languentem Lotharis primùm, mox Gallia vidit,
Nunc rigida tento pharmaca Sarmatia.

Ist

Est qui me iubeat cælum tentare paternum:
Esse suis, inquit, patria amica solet.
Heu miserum! incumbunt morbi mortalibus ægris,
Aurea quot cælo lumina vesper agit;
Nec numerus cōstat, nec vis: morimurq́; priusquam
Nosse luem detur nomine, quâ morimur.
Forsitan & tepidum lacerant à morte cadauer,
Et nimiùm serò dicitur, Ecce malum.
Est propè vt inuideam sanis sua corpora brutis,
Nosq́; pari natos conditione velim.
Circūfert medicam canis ad sua vulnera linguam,
Cerua nec intonso supplicat icta deo.
Restituit pullis sua lumina Thracia pellex;
Non fuerat misero tam bona mater Ity.
Turpe ministerium, multis tamen vtile morbis,
Ni docuisset ibis, quis docuisset Arabs?
Piscis equus certo venam sibi diuidit ictu,
Ipsum etiam doctus temporis articulum.
At Medici, in dubio est, prosintne humore minuto,
Chirurgoq́; manus sæpiùs arsq́; tremunt.
Nuper ego incertâ sum cuspide ter quater ictus,
Cùm plena haud timido sanguine vena foret.
Vixq́; aliqua exsilijt de vulnere gutta maligno:
An non hoc nostro est ludere de corio?
Excutit & rostrum & veteres Iouis armiger annos,
Et pellem serpens exuit & senium:
Vnica Panchais quæ viuit odoribus ales,
Surgit ab exstincto mox rediuiua rogo.
At melior iuuenum fugit irreuocabilis ætas,
Et Peliæ frustrà est vita recocta seni.
Incertiq́; semel cùm lux breuis occidit æui,
Ad superos duro clusa adamante via est.

Nestora Graiorum cunctis è millibus vnum
Sæcla hominum narrant trina fuisse super.
Credite, sic memorant vates: at fabula non est,
Aetatem coruum vincere Nestoream.
Tanti erat, infausti superesset vt ominis ales,
Et nobis cras cras diceret vsque senex.
At me quis tacitâ castigat voce querentem,
Inuitumq́, aliò non meus ardor agit?
Sentio non solito clarescere lumine mentem,
Hisq́, animum monitis ad meliora trahi.
Desine mortalis, diuinæ particulam auræ
Spe nimiùm fragilis incinerare boni.
Suspice quæ cælo maneat te vita perennem;
Nec quære in terris longius exsilium.
Parce DEVS *lapso, culpamq́, ignosce fatenti;*
Non consulta satis verba dolentis erant.
Tædia spe deinceps cæliq́, æuiq́, futuri,
Solabor vitæ qualiacumque meæ.
Et mea iam seu fata vocant, seu ducere manis
Longius exsilium, non queror, & sileo.

FINIS.

AD MAIOREM DEI GLORIAM.

TYPO-

TYPOGRAPHVS LECTORI.

Vt pauciores vacarent paginæ, placuit duorum è Societate Iesv de Angelo custode Carmen adiungere, studiosis, vt spero, non minùs elegantiæ quàm pietatis nomine placiturum.

ANGELINI GAZAEI ATREBATIS è Societate Iesv AD ANGELVM CVSTODEM CARMEN.

Angele mi, bone dux animæ, bone mentis Achate,
Quo sine non possum viuere, nolo mori;
Ausim ego progenies lutea, & mera pulueris vrna,
Tecum, naturâ cælite, pauca loqui?
Tu mihi, cùm primum vitæ iubar editus hausi,
Antistes vitæ iussus es esse meæ.
Iussus es infantem, puerum, iuuenémque, virumq́;,
Atque senem, curâ non abeunte, sequi.
Dum fleui in cunis, dum sedi matris in vlnis,
Sensi te lacrymas deminuisse meas.
Dum cœpi genibus niti, dum verba creare
Non satis experto dimidiata sono,

Per te molle genu cœpit solidescere nodo:
Per te lingua suis est animata rotis.
Sæpè fui sorbendus aquis, sæpè igne vorandus;
Sed timuere tuas ignis & unda manus.
Sæpè sub incautis nutricibus extinguendum
Me tua surripuit prouida cura mei.
Esto: dies abeant, menses moriantur & anni:
Anne putas simili lege peribit amor?
Viuit amor longùm, longùm comes optime viuet:
Qui semper tibi me, te mihi iunxit amor.
ANGELE *mi, bone dux animæ, bone mentis Achate,*
Quo sine non possum viuere, nolo mori;
Fac viuam cælo gratissimus, vtilis orbi,
Contentus paruo, despiciensq; mei.
Dúmque preces fundo, calatho bonus excipe fusas;
Ex his Angelicâ confice serta manu,
Et porta in cælum, & cælo partitor in omnes,
Prima Deo, Superis dona secunda ferens.
Si fors & precibus lacrymas interpluo paucas,
Fac placeant paucæ pumicis hæ lacrymæ.
Si Sophia, si Theiologos tentaro recessus;
Largire ingenij paucula frusta tui.
Si bona pangendis in versibus otia fallam;
Præcipe vt è venâ diuitiore fluant.
Dum loquor, arte meas sic interiungito voces,
Ne lædant Superos, terrigenasq; grauent.
Dum taceo, moresq; mei vultusq; loquantur:
Daq; legi in mediâ fronte, Modestus homo est.
ANGELE *mi, bone dux animæ, bone mentis Achate,*
Quo sine non possum viuere, nolo mori;
Si comedo, numquam plenus conuiua recedam:
Vt citò pulsa, citò sit reuocanda fames.

Si

Si bibo, per siccas ita dent se pocula venas;
Vt nullam menti vim malesana ferant.
O caue ne titubem, & videam per inane geri res;
Deliretq; suis ebria lingua viis.
Si lusu vires renouo, curasq; leuasso;
Fac ludus meta prosperioris eat.
Velle aurem, si transgrediar data tempora lusus;
Corripe, transiliam si sine more modum.
Si, quà prætereo, vult tegula linquere tectum;
Dic, sistat, dum me præteriisse scias.
Si cælum terra iratum sua fulmina vibret;
Excipe, nam maior fulmine dextra tibi est.
Si mare conscendo, mare formidabile nautis;
Fac vt pacificâ net mihi linter aquâ.
ANGELE *mi, bone dux animæ, bone mentis Achate,*
Quo sine non possum viuere, nolo mori;
Fac hostem me deliciis, fac honoribus hostem;
Ne plus has rerum tenuia stultus amem.
Fac vt diuitias nolim præponere cælo,
Ne pro tam certis tam malè certa velim.
Non sim de tetricis, non sim de magna professis:
Non cupiam, de me prædicet orbis, Hic est.
Pone meas, si fortè volunt vlciscier, iras;
Semper sim placidæ cultor amicitiæ.
Si me luctus edet, putrem illi deiice dentem:
Et prohibe vt curas, vlcera mentis, alam.
Dum lassi fuerint anni, dum in fronte senectus
Describet rugas, inficietq; comas;
Sit mihi mens sceleris pura, & fecunda bonorum,
Nec doleam irreduces præteriisse dies.
Tum velut è speculis, si fors malus afforet hostis,
Si fors occultas cuderet insidias;

ANGELE mi, bone dux animæ, bone mentis Achate,
Quo sine non possum viuere, nolo mori;
Suppetias affer, fraudes expunge malignas,
Quas in cælituum dedecus ille creat.
Si mala mors paret exitium, nondumq; parato
Immineat, furiis insidiosa meis;
Punge aurem mihi, conclama, Gazæ parator,
Post aliquot soles mors tibi dicet, OBI.
Tunc ego præcipites lacrymas rupto aggere fundam,
Tersuras nostra crimina pigritia:
Tersuras, si vel tenuis puluisculus adsit,
Qui fieret magnis nausea cælitibus.
Tum satana dices: I longùm perdite prædo,
Præda modò non est unguibus ista tuis.
Inferni lupus ille, siti sitientior ipsâ,
Circum-eat frustrà, disperea tq; siti.
Indignans fremat, & dentem sub dente fatigans
Deuoret inuidiæ præmia digna suæ.
Reddam naturæ, communis debitor æris,
Vltima, in arbitrium flebile mortis iens.
Tum duce te, nihil aut minimum debebimus igni:
Fas erit extemplò dicere, Transiimus.
Iungetur Superis Animus magis aureus auro,
Hausurus pleno gutture delicias.
ANGELE mi, bone dux animæ, bone mentis Achate,
Te sine non possum viuere, nolo mori.
Da vocémque, oculúmque, animúmque, manúmque, volabo;
Et mox ad Superos, te comitante, ferar.

ANTO-

ANTONII DES LIONS BETHVNIENSIS

è Societate IESV

DE ANGELI TVTELARIS CVLTV

AD PARTHENIOS SODALES

Carmen Parænecticum.

ANGELICVM *quibus obsequiis venereris Achatem,*
Auspicor: auspiciis plaude Iuuenta meis.
Scilicet hæc artis latissima ianua nostræ.
Mille boni caussas, mille salutis habet.

Colendus à primis annis.

Incipe parue puer Custodem agnoscere cultu,
Aurea dum primi tempora veris eunt.
Et decet hunc primâ coluisse ætatis in herbâ,
Surgat vt inde necis falce metenda seges.
Vel prece vel studiis huius venare fauorem;
Gaudet enim studiis, nec minùs ille prece.
Hic tibi qui socius, non est homo, crede Sodalis;
Ille sed ætheriâ est missus ab arce comes.

Quam ob caussam?

Vt tibi diuinos paulatim instillet amores,
Et Stygio immunem seruet vbique dolo.
Adde quòd & nullo mens fessa labore quiescat;
Quin quò plura subit, plura subire lubet.

Quibus officiis?

1. Matutino tempore.

Ordiar à primâ surgentis origine Phœbi:
Nam medium facti, qui benè cœpit, habet.
Si quis ab ignauo te manè resurgere somno
Imperat; Angelicâ voce putabis agi.
Ilicet excuties tepido tua membra cubili:
Antè tuum signet Crux tamen acta caput.
Et caueas saliisse toro non tectus amictu:
Tale tuus Custos despicit ales opus.
Sed cape cum tunicis metuentem crimina vultum,
Et volue assuetas corde vel ore preces.
Hæc vbi; continuò peragenda negotia differ,
Et fuge præceptis otia prima meis.
Illa trahunt dubiam subitò per deuia mentem;
Hæc sunt venturi prima fauilla mali.
Curuato potiùs quin poplite Numen adora;
Et tua diffusas ebibat ara preces.
Iam benè præterij, dices, sine crimine noctem:
Quàm nox alba mihi, tam sit amica dies.
Forsitan hæc (quis nosse potest) datur vltima, saltem
Non detur votis vltima, nec meritis.
Seriùs esto, licet, nostri redimantur amores:
Hunc hodie, qui te semper amauit, ama.

2. Stu-

2. Studij tempore.

Rectè habet: orasti; studiis incumbere fixo
Pædotribæ iussu lectio scripta monet.
Iussa lubens imple; quæ pulchrè impleueris, vnus
Si tibi puppis & est prora Tonantis honos.
Est, qui peruersâ turbat ratione camœnas,
Quoq; putat breuius, longius haurit iter.
Scire cupit, quò nempe sciat: quid vanius isto?
Cur tegitur tali cortice thuris odor?
Et plura alter auet se scire, sciatur vt ipse:
Quid nisi ventosæ semina mentis alit?
Hic verò se scire cupit, quò lucra reportet:
Nec caret opprobrio tanta cupido lucri.
Turpe, Deo, studiis sic indulgere, relicto:
Quod fit enim, in liquidâ scribitur illud aquâ.
Si tibi difficilis, vel res erit ardua captu;
Consule: ab Angelico lumine lumen erit.
Nec tua perpetuis sudet mens anxia curis,
Da leue nescio quid submodicumq; preci.

3. Hora ientaculi.

Scilicet exspectas dum te ad ientacula ducam,
Ne minuat vires fortè Minerua tuas.
Est in edendo etiam pars non temnenda decoris:
Hîc est danda tuæ regula certa gulæ.
Finge tibi Aligerum niueo super æquore libri
Scribere, quàm cœlo conuenienter edas.

4. Inter eundum ad Scholas.

Audio: nola sonat, pete castra scholastica: verùm
Quò properas? grates antè repende Deo.

Custodiq́ tuo meritum de vertice honorem
Egrediendo feras, nec redeundo neges.
Inde sub hac, vicina tua si Templa Palastra,
Te sociosq́ DEO, Præside teste, lita.

5. In Classis ingressu.

Dumq́ subis classem, quot habet tua classis alumnos,
Aligeris toties exhibeatur honor.
Et dices: Saluere loci sacer Angele Præses
Te iubeo, Musis velificare meis.
Vosq́ sacri Genij stillate clientibus vndam,
Quæ cadit è summi vertice missa iugi.
Quâ simul ac sollers tinget sua labra Iuuentus;
Hinc procul, hinc stygias tolle Cupido faces.

6. Sub Præceptoris aduentum.

Hactenus hæc seruanda: loco succede, nec absque
Censoris iussu de statione vola.
Lectio Præfecto iam iam reddatur ad vnguem,
Nec tibi vox fuerit blæsa, modesta tamen.
Iunge dein pensum dextra quod ab arte character,
Quodq́ styli Latius comat honore lepos.
Plura darem mandata: tua verùm æmula vocis
Campano mea vox ære loquente silet.

7. Secundùm Præceptoris ingressum.

Ecce Magister adest, cunctiq́ in genua recumbunt:
Mente genuq́ minor deuenerare DEVM.
Hic siquidem, quâ percipitur sapientia, vera
Omnis aquæ promus, condus & omnis aquæ.
Hanc tibi caussidico mercaberis ore MARIAE;
Quæ satiare sui vota clientis amat.

Nec

Nec minùs ætherium cesses vrgere Choraulam:
Qui tibi ductor erat, iam tibi doctor erit.
Verba Magister habet; sint ora fauentia verbis:
(Nam tibi conuenit hunc Numinis esse loco)
Si sapias, totus pendebis ab ore loquentis:
Ad Sophiam cunctis hæc via fecit iter.

8. In horæ pulsu.

Quid si præcipiam vt suspensam oratio mentem
Soluat, ab emotis dum sonat hora rotis?
Angele, dic, fuit hora meis quæ candida votis;
Candidior semper, candidiorq́ fluat.
Sat scio, me variis dæmon circumdedit armis;
Sed duce te, varij tela furoris hebent.
Crede mihi, feret auxilium, seu dæmona tentes,
Seu socios docto Palladis ense petas;
Seu rogitare velis, seu respondere Magistro,
Seu data sollicito scripta notare stylo.

9. Templum petendo.

Finis adest Classi: iam res diuina futura est;
Te quoque si famulo est vsa, futura tua est.
Vade, sed ingenuos æquo pede diuide passus:
Dirigit hos etenim dinumeratq́ comes.
Attamen antè sacram subeas quàm gressibus ædem:
Dic tibi, Quod templum quærimus? aula DEI *est.*
State mei sensus, mea turba domestica; namque
Omnia quem trepidant astra, salutat humus.

10. Rei Sacræ tempore.

Protinus ardenti vibres tua vota sagittâ,
Præstet & officium mensq́ genuq́ suum.

Sit procul à nobis iuuenis qui templa subintrat,
Porcus vt immundam puluerulentus haram.
Casta Deo arrident, castâ cum mente subintra:
Angelus hoc, locus hoc, Virgo, Deusq; volunt.
O caue cum socio nutus conferre loquaces,
Paucáve compositis addere verba iocis.
Vt quid enim? Angelicas stringit reuerentia mentes,
Dum tam diuinum Mysta capessit opus.
Tu verò iaculari oculos in cuncta valebis?
Votaq; tot curis mersa natare feres?
Angelus vltor adest, mœstus nisi facta retractes;
Quamq; pius custos, tam ferus vltor adest.
Quin casta tractas veneranda rosaria MATRIS,
Vnde tua menti calicus halet odor.
O quis odor! si certâ agitas mysteria lege,
Et ruit in certum mens tua versa scopum.
Cùm capit hospitiis volucres viridantibus arbos,
Frondibus exultim multa vagatur auis:
Sic age: tristitiam CHRISTI *modò mente voluta;*
Grande lucrum est, CHRISTO *cum patiēte pati.*
Et modò lætitias animo tibi MATRIS *adumbra;*
Lætitiis erit hîc area lata tuis.
Et modò vasta sacra quàm gaudia VIRGINIS *vndent;*
Cùm satis aduersâ fronte procella stetit.
En tibi materiam, quâ sit texenda MARIAE
Seruia, & è quali deproperanda rosâ.
Hæc foret ô vtinam votis conferta pudicis,
Gratior in terris nulla corona foret!
Diuus vt hanc florum cinctam Angelus iride cernet,
Ore isthac roseo gemmea verba dabit:
Seruia formosa crines iunctura MARIAE,

In

In quâ censendum est nil nisi dantis amor;
Munus eas gratum, latâ te mente receptum
Injiciat capiti protinus illa suo.
Tam benè conuenias, quàm nobis conuenit illi:
Illa datam nobis sentiat esse fidem.
Sic tempus precibus, sic voto supplice duces,
Dum Mysta verbis dicitur, Ire licet.

Peractis Sacrosanctis mysteriis.

I bone: teq; tuus per compita trita reducat
Angelus, à propriâ duxit vt antè domo.

11. A Meridie repetenda iam dicta.

Et crescente dedi qua sole, patrabis adulto
Iussa, per incœptam doctior ire viam.

12. Vespere ante cubitum.

Sed tua decrepito fac lumine cuncta reuisas,
Inq; Dei faciem iudiciumq; trahas.
Peccasti? meliora animo propone, fugamq;
Criminis, & lectum cùm petis, adde preces.
Finio: sic tutò sub Præside viue Camœnis,
Nulla velut vitæ meta futura foret.
Et contrà: sic viue vagæ spe pendulus horæ,
Illa velut vitæ meta suprema foret.

FINIS.

APPROBATIO.

POëmata hæc CAROLI MALAPERTII è Societate IESV Sacerdotis, vnà cum aureis duorum ex eadem Societate de ANGELO CVSTODE Elegiis,& ingenij acumine,& ſtyli nitore,& pietatis ardore ita excellunt, vt è calamo in prælum,è prælo in manus eruditorum meritiſſimò transfundi poſſint. Quod ſeriò teſtor xxx.Octobr. anno M. DC. XV.

Egbertus Spitholdius
Plebanus Antuerpienſis.

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTI & ISABELLAE CLARAE EVGENIAE, Archiducum Austriæ, Ducum Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Serenissimorum Belgicæ Principum Priuilegio cautum est; nequis, *Caroli Malapertij è Societate* IESV *Poëmata*, præter Martinæ Plantinæ viduæ & Balthasaris & Ioannis filiorum Ioannis Moreti p.m. voluntatem intra sexennium imprimat, aut alibi excusa in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaliáve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum; & alia graui pœna mulctabitur: vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, IX. Nouembris, M. DC. XV.

Signat.

N. Lombaerts.

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA,

Apud Viduam & Filios Io. Moreti.

M. DC. XVI.

LABO
RE ET
CONS
TANTIA